KRAJNA ŠTUDIJSKA KNJIŽN GORICA

TRST, petek 30. septembra 1955
Leto XI. - Št. 231 (3150)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 30 din.

MALI OGLASI po 20 lir beseda. — NAROČNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

PO DOLGOTRAJNEM RAZPRAVLJANJU POSLANCEV KD

VEČINA DEMOKRISTJANSKIH POSLANCEV PRISTALA na predlog Mora in Tavjanija o vojaških sodiščih

Vendar pa zaključna resolucija dolge debate še ni izglasovana; predvideva pa se, da bodo vsi demokristjanski poslanci pri tajnem glasovanju spoštovali sklep večine, kar napoveduje tudi Gonellova agencija - Neugoden položaj socialdemokratskih poslancev

(Od našega dopisnika)

RIM, 29. — Tudi danes je bilo v ospredju politične pozornosti vprašanje pristojnosti vojaških sodišč, ki je bilo zaradi sporov med demokristjani po eni in socialdemokrati po drugi odloženo z dnevnega reda poslanske zbornice. Danes so o vprašanju ves dan razpravljali demokristjanski poslanci ob navzočnosti predsednika vlade Segnija in številnih ministrov. Ob zaključku razprave je govoril pravosodni minister Moro, ki je poudaril, da se je večina poslancev v razpravi strinjala z njegovo tezo, ki jo je bila pred tedni sprejela tudi vlada in ki jo bo zagovarjala v parlamentu. Odgovoril je številnim poslancem, ki so po eni strani zahtevali kompromisno rešitev ali pa ki so zagovarjali celo potrebo, da se poleg zločinov vohunstva in vojaške sabotaže vnese v pristojnost vojaških sodišč tudi zločin «sramotitve zastave» itd. v tisku.

Končno je na kratko govoril tudi predsednik Segni. Dejal je, da bodo vojaška sodišča po vladnem predlogu pristojna za zelo majhno število primerov tudi za odslužene vojake, t. j. za civiliste, primerov, «ki se bodo morali — kot je razprava pokazala — da omejitin». Vendar pa je poudaril, da nekateri primeri kot je n. pr. izdaja ali pa vohunstvo nikakor ne morejo biti po njegovem izvzeti iz pristojnosti vojaških sodišč, predvsem zaradi «psihološke in praktične važnosti teh zločinov. Druge zločine pa naj obravnavajo redna sodišča, kot na primer ubijanje in podobno. To svoje stališče je obrazložil z izgovorom, da se mu ne zdi dobro, da 7 o pristojnosti vojaških sodišč. Dalje je rekel, da «razume one, ki bi želeli revidirati ves kompleks vojaških zakonov in tudi one ustavne določbe, ki zadevajo to vprašanje, vendar pa bi po njegovem nekaj takega zahtevalo globoko proučevanje, medtem ko je danes potrebno vprašanje tako rešiti». Ko je odgovarjal na polemične pripombe, da bo do na ta način lahko prišli pred vojaška sodišča tudi stavkujoči delavci v tovarnah, ki delajo na pr. za NATO, je Segni rekel, da «sabotažo, ki jo predvideva člen 167 kazenskega zakona, lahko zagreši samo vojak, ki je pod orožjem in je zaradi tega izključena nevarnost, da bi vojaški zakon prizadel kakršen koli poskus stavke.»

Prve pripombe, ki se same posebi pojavljajo, spričo takšne Segnijeve razlage, poudarjajo Segnijevo podčrtavanje spoštovanja ustave, kar pa vladni predlog nikakor ni. Zato ni povsem gotovo, da bo do za končno resolucijo, ki je bila postavljena na glasovanje v tajništvu demokristjanske poslanske skupine danes in jutri, glasovali vsi demokristjanski poslanci. Resolucija pravi, da poslanska skupina KD «odobrava v celoti obrazložitev predstavnikov vlade in poziva skupino, naj predlog vlade v skupščini podpre.»

Po drugi strani pa je Gonellova agencija že včeraj sporočila, da se bodo poslanci KD, ki se z vlado v tej zadevi ne strinjajo, po zaključeni razpravi danes pokorili sklepu večine in v parlamentu Segnija podprli. Zaradi tega je povsem mogoče, da bo razprava o pristojnosti vojaških sodišč vendarle prišla v poslanski zbornici na dnevni red prej kot šele v sredini oktobra in da bodo vsi demokristjani disciplinirani.

Ne ve pa se, kako bo s socialdemokrati, ki so po današnji debati demokristjanov v očitno neugodnem položaju. Saragat je nekaj podobnega že predvideval in je že včeraj izjavil da nima smisla zaradi tako «malo važnega vprašanja razbijati sedanjo vladno koalicijo», ker so na dnevnem redu še druga mnogo važnejša vprašanja kot: agrarne pogodbe, profesorji, drž. nameščenci, nafta itd. Zato je verjetno, da bo glasoval za vladin predlog z vsemi svojimi poslanci. Tega pa verjetno ne bodo storili republikanci, ki niti o kompromisu nočejo ničesar slišati. Segni pa je danes ponovno poudaril, da ne bo postavljal vprašanja zaupnice. «Mislim, da bom dobil večino tudi brez postavljanja zaupnice», je dejal.

Segni je danes govoril tudi voditeljem Bonomijevih neposrednih obdelovalcev zemlje. Takoj pa lahko rečemo, da je poslušalce tudi ta njegov govor precej razočaral, ker je preveč omenjal «krščansko svobodo» in podobno, premalo pa prav ono svojo zakonodajo, ki jo sedaj znatno okrnjeno predlaga kot vladni predsednik parlamentu in še za to ni gotov, ali bo sprejeta. «Osrednja točka agrarne politike, je rekel, je ena sama: agrarne pogodbe. Začelo se je leta 1947 z zakonom, ki je v začetku kazal dobro, ki pa so ga nato potvorili. «Načela *«giusta causa»* ni sprejeto v celoti», je moral z grenkobo povedati Segni, «vendar pa je dosežena znatna uveljavitev».

Glede cen je dejal, da gre za krizo, ki je svetovnega obsega, proti čemer seveda vlada ne more ničesar ukreniti. Druga slaba tolažba torej. Glede vsega ostalega pa je rekel, da je potrebna dolgotrajna trda borba in da vsega v kratki dobi ni mogoče doseči. Govor je zaključil le z dobrimi željami, kajti «zadevo o znižanju davkov ima v rokah minister Andreotti, vprašanje kreditov pa bo vlada šele proučevala».

Medtem pa so napovedali industrialci za proizvodnjo riža za soboto «nujen sestanek», ki bo v prostorih trgovinske zbornice v Milanu. Udeležili se ga bodo vsi člani in nečlani združenja. V sporočilu o sestanku je med drugim rečeno: «Naša kategorija ne bo več prenašala izsiljevanja pogodbenih pravic in izterjevanja stroškov za upravo odkupa.» Jutri pa bodo razgovori predstavnikov vseh treh sindikatov obiralcev riža z zastopniki delodajalcev za obnovo delovnih pogodb.

Poslanska zbornica je razpravljala danes o proračunu prosvetnega ministrstva. Razprava še ni zaključena in se bo nadaljevala jutri, ko bosta zopet dve seji. Sam Segni pa je objavil o šolskem vprašanju v nekem tedniku poseben članek. Senat je razpravljal o proračunu trgovinske mornarice in bo razpravo nadaljeval prihodnji teden z zaključnim govorom ministra Cassianija. Jutri pa bo senat začel z debato o proračunu pravosodnega ministrstva.

Končno je treba še povedati, da je Segni, ki je svoj delovni dan izpolnil kar z dvema govoroma in številnimi sprejemi, sprejel danes tudi predsednika Mednarodne banke Blacka, ki je pravkar pregledal na jugu dela, ki so bila opravljena s posojilom 90 milijonov dolarjev. Razgovarjala sta se o možnosti novega posojila.

A. P.

V Ljubljani je ustanovljena farmacevtska fakulteta

BEOGRAD, 29. — Izvršni svet Slovenije je odobril materialna sredstva za ustanovitev farmacevtske fakultete v Ljubljani. To bo druga nova fakulteta po osvoboditvi. Fakulteta bo pričela z delom že z letošnjim letom.

Zadovoljivo stanje predsednika Eisenhowerja

V ZDA prevladuje mnenje, da ni potreben začasen prenos predsedniških pooblastil na druge osebnosti

DENVER, 29. — Zdravniško poročilo, ki je bilo objavljeno danes zvečer, sporoča, da je zdravstveno stanje predsednika Eisenhowerja zadovoljivo in da ni bilo nobenih komplikacij.

Tiskovni predstavnik Bele hiše James Hagerty je pojasnil, da je bil včeraj predsednik za trinajst ur izven kisikove maske

Medtem se nadaljuje polemika o možnosti, da bi Eisenhower prepustil nekatera svoja predsedniška pooblastila podpredsedniku Nixonu ali kakšnemu vladnemu predstavniku. Bivši predsednik Truman je izrazil mnenje, da predsednik ne more prepustiti svojih uradnih pooblastil drugim osebam. Po njegovem mnenju se določila o nezmožnosti opravljanja funkcij, ki jih predvideva ustava, nanašajo na duševno stanje, ne pa na telesne bolezni predsednika. Poleg tega, pravi Truman, omogoča ustava prenos oblasti samo v primeru smrti, odstopa ali kazenskega postopka proti predsedniku.

Tudi juristi, ki že od začetka tedna proučujejo to sporno vprašanje ameriške ustave, zatrjujejo, da ni potreben noben poseben zakonski ukrep za zagotovitev normalnega nadaljevanja državnih poslov med predsednikovo boleznijo.

Možnost prepustitve predsedniških pooblastil podpredsedniku Nixonu se torej za enkrat izključuje. Nixon je sicer danes predsedoval seji državnega varnostnega sveta, vendar je to njegova običajna prerogativa v predsednikovi odsotnosti. Jutri bo Nixon predsedoval tudi seji vlade. Na ta način je Nixon uradno začel svoje začasno poslovanje kot državni poglavar. Verjetno to poslovanje ne bo trajalo več kot mesec dni, kolikor predvidevajo, da bo trajalo Eisenhowerjevo okrevanje.

Dj. Salaj v Švici

BEOGRAD, 29. — Predsednik centralnega odbora zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj je odpotoval danes z letalom v Zuerich na jubilejni kongres zveze sindikatov Svice, ki proslavlja 75. letnico delovanja. Djuro Salaj je pred 48. leti ko je delal v Švici bil v mestu Tumu izvolje za delegata za kongres tekstilnih delavcev.

Čuenlaj o odnosih z Jugoslavijo

PEKING, 29. — Na sprejemu prirejenem v jugoslovanskem veleposlaništvu v Pekingu na čast jugoslovanskega folklornega ansambla «Kolo» se je jugoslovanski veleposlanik Vladimir Popović v zdravici zahvalil predsedniku kitajske vlade Čuenlaju, zastopnikom vlade in kitajskemu ljudstvu za prisrčen sprejem ansambla. V odgovor na zdravico je predsednik vlade Čuenlaj poudaril, da je kitajsko ljudstvo s simpatijami pozdravilo in gledalo jugoslovanske igre in pesmi, ki odražajo junaštvo jugoslovanskih narodov v borbi za svobodo in neodvisnost in njihovo ljubezen do dela. Čuenlaj je poudaril veliki pomen kulturnih stikov med državami za poglobitev in okrepitev stikov med narodi in izjavil, da bo v kratkem obiskal Jugoslavijo kitajski umetniški ansambel. «Prijateljsko sodelovanje med Kitajsko in Jugoslavijo temelji na skupnem interesu in želji obeh narodov in se bo tudi nadalje razvijalo», je poudaril Čuenlaj.

Kraja dokumentov na sedežu sindikata državnih uslužbencev

NEAPELJ, 29. — Veliko zanimanje in mnogo komentarjev je vzbudila vest, da so v soboto popoldne neznanci ukradli na sedežu tukajšnjega pokrajinskega sindikata državnih uslužbencev nekatere dokumente. Tatovi so vlomili vrata s silo, dveh radijskih aparatov in pisalnih strojev se pa niso dotaknili.

Nenni v Pekingu

PEKING, 29. — Pekinška radijska postaja je sporočila, da je generalni sekretar PSI Pietro Nenni prispel danes z letalom v Peking. Na letališču ga je sprejel župan Pekinga in skupina visokih funkcionarjev KP Ljudske republike Kitajske.

Mikojan odpotoval včeraj iz Dubrovnika

BEOGRAD, 29. — Prvi podpredsednik sovjetske vlade Anastas Mikojan, ki je na počitnicah v Jugoslaviji, je danes popoldne odpotoval z jahto «Jadranka» in Dubrovnika. Mikojan je obiskal včeraj Črno goro, danes popoldne pa si je ogledal kulturne in zgodovinske zanimivosti Dubrovnika.

Nadaljevanje razgovorov Tito-Murphy

BEOGRAD, 29. — Predsednik republike maršal Tito je sprejel danes dopoldne namestnika podtajnika ameriškega zunanjega ministrstva Roberta Murphyja. Razgovorom maršala Tita z Murphyjem sta prisostvovala državni podtajnik Srdjan Prica in ameriški veleposlanik Ridlberger. Murphy je danes obiskal tudi podpredsednika zveznega izvršnega sveta Svetozarja Vukmanovića in državnega tajnika za zadeve narodne obrambe generalnega polkovnika Ivanan Gošnjaka. Razgovori se nadaljujejo.

Cistke francoskih oddelkov proti alžirskim upornim rodoljubom: dva pripadnika tako imenovanih «letečih oddelkov» sta naletela na člana alžirskih upornikov, ki pa je brez orožja in bo zato postavljen pred sodišče; če bi ga zalotili z orožjem, bi ga na mestu ustrelili tako kot so delali s našimi partizani pred desetimi leti fašisti in nacisti

PINAY O POGOJIH KOEKSISTENCE o razorožitvi in nemškem vprašanju

Francoski zunanji minister zagovarja teze vlade v kolonialnih vprašanjih - Vprašanje sprejema novih članov v Organizacijo združenih narodov - Nadaljevanje dela pododbora za razorožitev - Večerja pri Molotovu

NEW YORK, 29. — Na današnji seji glavne skupščine OZN je bil glavni govornik francoski zunanji minister Antoine Pinay, ki je govoril med drugim o perspektivah za svetovno pomiritev. Dejal je, da bo morala konferenca zunanjih ministrov v Ženevi nadaljevati delo, ki je bilo opravljeno v juniju na sestanku štirih načelnikov vlad.

Ko je govoril o splošni koeksistenci, je Pinay zagovarjal teze francoskega kolonializma in dejal, da je koeksistenca neskladna z vzbujanjem vznemirjenja med nesamostojnimi ljudstvi in s hujskanjem nacionalizmov.

O prizadevanjih arabskih in azijskih delegacij, da bi glavna skupščina razpravljala o maroških in alžirskih vprašanjih, je Pinay ponovil francosko tezo, da OZN ni poklicana za takšno diskusijo, ker bi to pomenilo vmešavanje v notranje zadeve držav članic.

O splošnih pogojih koeksistence pa je Pinay dejal, da je eden izmed njih ta, da bi ZSSR razumela, da za Zahod ni realne varnosti izven atlantske organizacije. Poudaril je pozitivno veljavo pariških sporazumov in dejal: «Ne more biti varnosti v Evropi brez nemške enotnosti, obenem pa ne more biti nemške enotnosti brez varnostnega sistema v Evropi». Dodal je, da je Francija pripravljena dati čim več konkretnih jamstev Sovjetski zvezi in da je v tem pripravljena iti dalje od tega, kar že nudi atlantski pakt v prejšnjih sporazumih.

Vprašanje varnosti obsega tudi razorožitev, je dejal Pinay in se je pri tem zavzemal za prvo etapo v okviru razorožitve, ki bi obsegala nadzorstvo, ki naj prepreči presenetljive napade. Pri tem je govoril v prid Faureovega načrta, da bi se prihranki po razorožitvi stekali v sklad za razvoj zaostalih področij.

Pinay je izrazil mnenje, da je ZSSR na napačni poti, ko napada atlantski pakt in ko koncentrira svojo propagando na ukinitev tujih oporišč. Dejal je, da ne pozna tujih oporišč v okviru atlantske organizacije.

O združeni Nemčiji pa je Pinay dejal: «Združena Nemčija mora biti po našem mnenju podvržena nadzorovanim vojaškim omejitvam, ki pa ne smejo imeti nobenega diskriminacijskega značaja. Sicer pa smo naklonjeni vzajemnemu nadzorstvu, ki bi vsakomur zajamčilo spoštovanje skupno sprejetih sporazumov.»

Medtem ko se nadaljuje splošna diskusija, zanima kroge OZN predvsem vprašanje pripustitve novih članov. Nov element predstavlja prošnja Španije, ki jo podpirajo ZDA. V krogih OZN sodijo, da morda ZSSR ne bo postavila veta proti sprejemu Španije in da bi to utegnilo povzročiti, da se ZDA ne bodo več upirale sprejemu vzhodnoevropskih držav (Bolgarija, Romunija, Madžarska, Albanija, Mongolija), zlasti ker bi bile kot protiutež sprejete katoliške države kot Italija, Španija, Portugalska, Irska in Avstrija. Splošni sprejem vseh držav, ki kandidirajo v OZN, bi podprla tudi afriško-azijska skupina delegacij, ki je med konferenco v Bandungu zahtevala takojšen sprejem azijskih in afriških držav, ki niso včlanjene v OZN. Te države so Kambodža, Cejlon, Jordan, Laos, Libija in Nepal.

Medtem je nadaljeval z delom pododbor OZN za razorožitev. Na seji je angleški državni podtajnik Anthony Nutting pozval ZSSR, naj jasno pove svoje stališče o funkcijah in pooblastilih mednarodnega organa, ki bi nadzoroval razorožitev. Nutting je dejal, da sovjetski načrt nadzorstva ni zadosten in da je s skupnimi napori mogoče doseči znatno boljše rezultate. Sovjetski delegat Soboljev je vprašal pododbor, kakšni odnosi so med navzočnostjo ameriških čet v tujih deželah in zavezništvom ZDA z drugimi državami ter med Eisenhowerjevim načrtom o letalskem nadzorstvu nad vojaškimi napravami udeleženih držav.

Pododbor bo nadaljeval z delom v petek.

Sovjetski zunanji minister Molotov je priredil danes zvečer večerjo angleškemu in francoskemu zunanjemu ministru in njunim glavnim svetovalcem. Prvotno je bilo v načrtu, da se bodo na večerji zbrali vsi štirje zunanji ministri, vendar se je ameriški državni tajnik John Foster Dulles ni mogel udeležiti, ker se je moral danes vrniti v Washington.

Medtem se je v Washingtonu pod predsedstvom podpredsednika Nixona sestal državni varnostni svet. V uradnih krogih zatrjujejo, da gre za popolnoma normalen in reden sestanek, ker je že v navadi, da se svet sestane vsak teden. Takoj po začetku seje so člani sveta na poziv podpredsednika Nixona vstali za eno minuto in z molkom počastili dobro Eisenhowerjevo zdravljenje. Zdi se, da so na seji razpravljali predvsem o rezultatih konference treh zahodnih ministrov, o ravnotežju oborožitve na Srednjem vzhodu in o pripravljanju proračuna za finančno leto 1956-57. Nixon je že predsedoval seji državnega varnostnega sveta, ko je bil predsednik Eisenhower na konferenci štirih velikih v Ženevi.

Moch o prepovedi atomskega orožja

NEW YORK, 29. — Na včerajšnji seji pododbora za razorožitev je francoski predstavnik Jules Moch tehnično poročal o vprašanju prepovedi atomskega orožja in si prizadeval dokazati, da je ta stvar sicer na videz zelo preprosta, v resnici pa je precej zapletena.

Moch je razlikoval štiri vrste prepovedi, ki se nanašajo na sledeče pojave v zvezi z atomskim orožjem: eksplozija, izdelovanje, uporaba, posest. Za vsak primer je Moch analiziral, v kateri meri bi se prepoved odražala na atomsko orožje in na miroljubno uporabo nuklearne energije.

Popolna prepoved nuklearnih poizkusov — je dejal Jules Moch — bi onemogočila vsakršno izpopolnitev nuklearne znanosti v posameznih državah in bi obenem preprečila družbeni napredek, ki ga je mogoče doseči z nuklearno energijo.

Prepoved izdelovanja po Mochu naj bi bila mogoča, kajti nekatere države, kot n. pr. Anglija, imajo obširen program proizvodnje nove energije, kjer ni mogoče ločiti vojaškega področja od miroljubne uporabe. Vendar bi bilo mogoče na vojaškem področju doseči ustavitev na dosedanji ravni atomskega orožja, če bi bil ustanovljen organizem, ki bi razpolagal z zadostnimi pooblastili.

Prve čete ZDA iz Avstrije prispele danes v Vicenzo

Gre za 214 ameriških vojakov in oficirjev od 5000, ki predstavljajo poseben oddelek čet NATO pod nazivom SETAF - „Soutehern european task army force"

VICENZA, 29. — Danes zjutraj ob 6.50 uri so na Brenneru prekoračile italijansko-avstrijsko mejo prve čete ameriških vojakov, ki so nato odpotovale v Vicenzo in se tam vselile v vojašnice.

Gre za 214 vojakov pod poveljstvom nekega ameriškega podpolkovnika, ki pripadajo skupini 5000 ameriških vojakov, ki bodo formirali novo skupino NATO pod nazivom SETAF — «Southern european task army force». Oboroženi bodo z najmodernejšim orožjem, poveljeval pa jim bo general John H. Michaelis, ki se je baje že odlikoval v vojni na Koreji. To so torej prve borbene čete, ki bodo nastanjene v Italiji. V Livornu in Neaplju so namreč le oddelki, ki vršijo službo enot v ozadju.

Vojaki, ki so prišli danes, spadajo k 350. polku pehote, ki se je boril med zadnjo vojno v Italiji kot sestavni del 88. pehotne divizije.

Zvečer ob 22. uri pa je prekoračil mejo nov kontingent ameriškega vojaštva skupaj s posebnim vlakom z vojaškim materialom.

Kot poročajo spada SETAF pod poveljstvo južnoevropskega kopnega sektorja NATO, ki mu poveljuje italijanski general Clemente Primieri.

Oktobra izmenjava obiskov med vojnima mornaricama Anglije in Sovjetske zveze

LONDON, 29. — Britanska admiraliteta je sporočila, da bodo enote britanske vojne mornarice oktobra obiskale ZSSR, medtem ko bodo sovjetske vojne ladje vrnile obisk Veliki Britaniji.

Po sporazumu med mornariškima poveljstvoma obeh dežel bo eskadra «Royal Navy», sestavljena iz letalonosilke «Triumph», iz minonosilke «Apollo», in iz rušilcev «Decoy» «Diana» «Chevron», «Chieftain», od 12. do 17. oktobra obiskala Leningrad. V istem času bo admiral Golovko, poveljnik sovjetske baltske mornarice, obiskal Portsmouth s križarkama «Aleksander Suvorov» in «Sverdlov» ter rušilci «Sveršenij», «Smotrjaščij», «Smetlivij» in «Sposobirij».

O izmenjavi mornariških obiskov sta se načelno dogovorila Eden in Bulganin med ženevsko konferenco. Britanske mornariške enote že od leta 1947 niso obiskale sovjetskih pristanišč, pač pa je med svečanostjo kronanja kraljice Elizabete prispela v angleške vode sovjetska križarka «Sverdlov», kot sploh mornariške enote vseh držav, ki imajo diplomatske odnose z Veliko Britanijo.

Ukrepi francoske vlade proti Poujadovemu gibanju

PARIZ, 29. — Francoska vlada je sklenila obnoviti preiskavo proti Poujadovemu gibanju, ki se je začelo 21. marca in je bila nato praktično ustavljena. Sklep je bil sprejet po nedavnih dogodkih, kot nasilnih manifestacijah in razdeljevanju letakov, ki so pozivali trgovce, naj ne plačajo davkov.

Preiskovalni sodnik, ki mu je bila že 21. marca poverjena preiskava, bo moral takoj poklicati k sebi Pierra Poujada in glavnega predstavnika «UDCA» («Zveza v obrambo trgovcev in obrtnikov) in jih zaslišati v zvezi z inkriminiranimi letaki.

Preiskovalni sodnik sodišča v Marseillesu je prijavil sodišču predsednika «UDCA» departmaja Bouches-de-Rhône, Pelata, zaradi pozivanja k neplačevanju davkov.

Ministrski predsednik Faure je imel včeraj o tem razgovor s pravosodnim ministrom Schumanom in z notranjim ministrom Baurges-Manouryjem.

Včeraj pa se je sestal tudi izvršni odbor Poujadovega gibanja in sklenil, kot se zdi, da bo izvedel «strateški umik» in se zaenkrat omejil na delavnost v okviru zakona.

BEOGRAD, 29. — Na vabilo zveze poljske mladine bo 15. oktobra odpotovala v Varšavo delegacija ljudske mladine Jugoslavije pod vodstvom tajnika centralnega odbora Mika Tripala.

Peron še ni mogel odpotovati iz argentinskih teritorialnih voda

Baje je Španija pripravljena nuditi zatočišče bivšemu argentiskemu predsedniku - Aretiran predsednik vrhovnega sveta peronistične stranke

BUENOS AIRES, 29. — Se zdaj ni povsem jasno, kam je bo napotil bivši argentinski predsednik Peron. Poročali so, da namerava z letalom odpotovati v Španijo. Včeraj zvečer sta novi argentinski zunanji minister Amadeo in pravosodni minister Juan Chavez razpravljala o tej zadevi, vendar po sestanku Amadeo novinarjem ni hotel povedati nobene podrobnosti. Vemo, da se je omejil na izjavo, da se pogajanja ugodno nadaljujejo. Enako je izjavil tudi veleposlanik Chavez.

Paragvajska topničarka, na kateri je general Peron, je še vedno zasidrana nekaj kilometrov pred pristaniščem v Buenos Airesu. Argentiska vlada doslej ni hotela izdati propustnice, ki bi omogočila Peronu odhod v Asuncion, glavno mesto Paragvaja. Argentiska vlada je postavila za pogoj, da se bivši predsednik ne sme ustaviti v Paragvaju, temveč da se mora preseliti v kakšno bolj oddaljeno deželo.

Iz Madride poročajo, da je predstavnik tamkajšnjega argentiskega veleposlaništva izjavil, da ne ve ničesar o možnosti, da bi Peron prispel v Španijo. Dodal je, da ga vest preseneča, kajti ko bi bilo na njej kaj resnici, bi jo nedvomno španska vlada uradno sporočila argentinskemu diplomatskemu predstavništvu.

Španske oblasti so sporočile, da so pripravljene dati Peronu zatočišče. Dogovor o tem je bil dosežen v Buenos Airesu na sestanku med paragvajskim veleposlanikom Chavezom in španskim odpravnikom poslov Manuelom Viturbom Somozo.

Jutri bo novi predsednik Lonardi sprejel načelnike tujih diplomatskih poslaništev. Doslej je novo argentinsko vlado priznalo 52 držav.

Policija je danes preiskala poslopje, v katerem imajo uredništva glavni peronistični časopisi, in odkrila, kot poročajo, tajno stanovanje sedem metrov pod zemljo, sestavljeno iz dveh spalnic, salona, kuhinje in kopalnice. Ključ do tega stanovanja sta imela samo Peron in bivši guverner province Buenos Aires. V stanovanju niso našli nikogar, pač pa so odkrili razne dokumente in dragocenosti.

Policija je aretirala Aleksandra Leloira, predsednika vrhovnega sveta peronistične stranke, poleg tega pa še razne druge višje funkcionarje tega organizma.

Zaskrbljenost na Zahodu zaradi dobav orožja Egiptu

Predstavnik Foreign Officea o navodilih britanskemu veleposlaniku v Egiptu, naj izrazi Naserjevi vladi zaskrbljenost Anglije Komentarji ameriškega tiska - Izraelski protest pri ZSSR

LONDON, 29. — Predstavnik Foreign Officea je sporočil, da je britanska vlada poslala svojemu veleposlaniku v Kairu siru Humphreyu Trevelyanu navodila, naj izrazi egiptovskemu ministrskemu predsedniku Naserju «hudo zaskrbljenost» britanske vlade zaradi namena Egipta, da kupi orožje v vzhodnoevropskih državah.

Predstavnik Foreign Officea je nadalje izjavil, da je dobil veleposlanik Trevelyan tudi navodila, naj v svoji intervenciji pri egiptovski vladi poudari tudi nevarnost, ki izhaja iz «oboroževalne tekme na Srednjem vzhodu».

Nadalje je predstavnik dejal, da je bil sklep ameriške vlade, da pošlje v Kairo v posebnem poslanstvu državnega podtajnika Georgea Allena, sprejet po posvetovanju z angleškim zunanjim ministrom Mac Millanom. Prav tako je veleposlanik potrdil, da je Mac Millan načel to vprašanje med razgovorom s sovjetskim zunanjim ministrom Molotovom.

Na vprašanje, ali namerava Velika Britanija zdaj ukiniti dobavo orožja Egiptu, je predstavnik Foreign Officea odgovoril: «Ni nujno, da tako sklepate». Nato je predstavnik dejal, da nima britanska vlada nobene informacije, da je sovjetska vlada ponudila orožje drugim arabskim vladam.

Na vprašanje, zakaj francoski zunanji minister Pinay ni podpisal angleško-ameriškega sporočila o dobavah orozja Egiptu, je predstavnik odgovoril, da nima nobenega razloga za mnenje, da bi se francosko stališče razlikovalo od angleškega ali ameriškega. Izjavil je tudi, da so se tri zahodne vlade posvetovale o nedavnih dobavah francoskih reakcionarskih letal «Mystere» Izraelu. Na vprašanje, ali sta ta francoski ukrep angleška in ameriška vlada odobravali, je predstavnik odgovoril: «No comment».

Izraelski ministrski predsednik Moše Saret je danes poklical k sebi sovjetskega odpravnika poslov Klimova in mu izrazil nasprotovanje izraelske vlade dobavam orožja Egiptu. Klimov je izjavil, da bo sporočil izraelsko stališče svoji vladi in da bo razjasnil vprašanje egiptovskega nakupa orožja ČSR.

Ves današnji ameriški tisk obširno obravnava vprašanje dobav orožja Egiptu. Tako pravi «New York Herald Tribune», da je glavna naloga «spričo te vznemirljive perspektive» popolna anglo-ameriška solidarnost. Druga naloga pa je, nadaljuje list, sporazum med dvema zahodnima državama in ZSSR, če se bo za to pokazala priložnost. List sodi, da lahko ZSSR prav v tem primeru dokaže veljavnost ženevskega duha, in meni, da bi bilo mogoče sporno vprašanje rešiti s splošno pogodbo, ki bi jamčila mejo med Izraelom in Egiptom.

«New York Times» pa pravi, da se Egipt «igra z ognjem» in osporava trditev egiptovskega ministrskega predsednika Naserja, da pomeni dobava češkoslovaškega orožja v zameno za bombaž popolnoma trgovsko zadevo. List se tudi brani očitkov, da se zahodne države postavljale pogoje za dobavo orožja, medtem ko jih ČSR ni, in pravi, da je «trojanski konj dosti hujši pogoj od vseh onih, ki bi jih je utegnile zahtevati zahodne države po njegovem.

Tudi tisk v arabskih deželah obširno poroča o dobavi češkoslovaškega orožja Egiptu in pri tem podpira stališče Egipta. Predsednik vojaškega odbora iraške poslanske zbornice Tovfik Almuhtar je izjavil, da ima Egipt vso pravico, da kjerkoli kupi orožje za okrepitev svoje obrambe, zlasti če mu ga zahodne države niso hotele dobaviti.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bil leta 1942 v Vipavski dolini nad Ozeljanom ustanovljen I. primorski bataljon Simona Gregorčiča.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, PETEK 30. septembra Hieronim, Jakica
Sonce vzide ob 6.00 in zatone ob 17.49. Dolžina dneva 11.49. Luna vzide ob 16.48 in zatone ob 4.23.
Jutri, SOBOTA 1. oktobra Remigij, Semislava

VALDO MAGNANI

Valdo Magnani, ki bo v nedeljo ob 10. dopoldne v kinu Aurora govoril o temi «Sedanji politični položaj in problemi socializma», je nedvomno ena najbolj znanih italijanskih političnih osebnosti predvsem zaradi pogumnih stališč, ki jih je zavzel spričo krize, ki pretresa italijansko socialistično gibanje v Italiji.

Že od svoje mladosti, ko je bil še univerzitetni študent, so v njem dozoreli razlogi za največji odpor proti fašizmu in je večkrat sodeloval v podtalnem gibanju proti režimu. Promoviral je v filozofskih in gospodarskih vedah in ko se je hotel posvetiti poučevanju, je bil poklican pod orožje. 8. septembra 1943 je bil kot oficir z italijanskimi okupacijskimi četami v Jugoslaviji, kjer se mu je končno nudila možnost boriti se proti fašizmu za ideale, ki so se vedno jasneje začrtavali v njegovem duhu. Sodeloval je tako od oktobra 1943 do konca vojne z divizijo Garibaldi v borbah skupno z jugoslovanskimi partizani.

Ko se je vrnil v svoje mesto Reggio Emilia, se je Magnani vpisal v komunistično partijo, h kateri je duhovno pristopil že med vojno. Zaradi svoje zgrajenosti je bil kmalu imenovan za sekretarja federacije KP za Reggio Emilio, ki je takrat štela nad 70.000 članov. 18. aprila 1948 je bil s plebiscitarnim glasovanjem izvoljen za poslanca. V komunistični partiji je bila pred njim sijajna kariera, toda raje kot da bi se predal vabi lahkega političnega uspeha se je Valdo Magnani podredil svoji vesti in klicu resnice. Tako je leta 1951 prišlo do njegovega znanega upora skupno s poslancem Cucchijem in še nekaterimi proti podrejanju komunistične politike interesom zunanje politike Sovjetske zveze in proti pomanjkanju vsake notranje demokracije v partiji. Izključena iz komunistične partije, ki je sprožila proti njima ostro gonjo na osnovi laži, obrekovanj in napadov, ne samo ustnih, sta Magnani in Cucchi ustanovila «Gibanje italijanskih delavcev», ki se je pozneje po pristopu zavednih komunistov in socialistov razvilo v sedanjo Neodvisno socialistično zvezo, ki se bori za obnovo resničnega socialističnega gibanja v Italiji prostega tako kominformističnega kot demokristjanskega varuštva.

Pripravljalni odbor Neodvisne socialistične zveze v Trstu

priredi v nedeljo 2. oktobra ob 10. uri v kinu Aurora na Trgu Garibaldi zborovanje, na katerem bo govoril

tov. prof. VALDO MAGNANI

o temi

Sedanji politični položaj in problemi socializma

Vabljeni! Vabljeni!

KDAJ BO REŠENO VPRAŠANJE ROTACIJSKEGA SKLADA

SENATNA FINANČNA KOMISIJA ODLOŽILA RAZPRAVLJANJE O ROTACIJSKEM SKLADU

O tem bodo baje razpravljali v sredo - Zavlačevanje sprejema tega zakona se že predolgo vleče, kar je v izključno škodo Trsta

Razprava pred senatno finančno komisijo za izdelavo zakona o rotacijskem skladu za gospodarske iniciative na tržaškem in goriškem področju, je bila preložena baje na prihodnjo sredo. Kot smo že poročali, bi morala biti razprava včeraj in po izjavah predsednika senatne finančne komisije poslanca Bertona bi moral biti zakon o rotacijskem skladu že včeraj sprejet. Znano je, da je omenjena komisija sklepčna in da zakon stopi v veljavo takoj, ko ga ta komisija sprejme.

To zavlačevanje razprave o rotacijskem skladu gotovo ni v korist tržaškega gospodarstva, ki že leto dni pričakuje «učinkovite ukrepe za razvoj tržaškega gospodarstva», ki jih je italijanska vlada sprejela že lani 14. oktobra na izredni seji, ko so odobrili sklep o ustanovitvi sklada za pospeševanje tržaškega gospodarstva, oziroma rotacijskega sklada iz sredstev vračil kapitala in obresti iz posojil fondov ERP, oddelka za posojilo ZVU in conskega proračuna ter sklada za pospeševanje gradnje stanovanj. Skupno naj bi ta sklad znašal približno 32 milijard lir. V bodočih dveh letih pa naj bi bilo na razpolago za pospeševanje tržaškega in goriškega gospodarstva od omenjenih 32 milijard lir, 8 milijard 309 milijonov. Hkrati pa je že pred letom dni italijanska vlada odobrila še pet milijard lir za takojšnje razpolaganje. S tem se je vsota razpoložljivih denarnih sredstev za bodoči dve leti dvignila na skupno 13 milijard 309 milijonov lir.

Vzrok za odložitev razprave o zakonu za ustanovitev rotacijskega sklada, ki bi morala biti včeraj pred senatno finančno komisijo, nam ni znan. Kljub temu pa moramo poudariti, da ni to prvič, ko vladni in parlamentarni organi zavlačujejo dokončen sprejem tega zakona. Mnogo smo že pisali o tem vprašanju, ker so nerazumevanje in razne intrige določenih gospodarskih krogov v videmski pokrajini in v Rimu povzročile zavlačevanje sprejema zakona o rotacijskem skladu.

Zato je nujno, da se pristojni organi zavedajo, da denarna sredstva rotacijskega sklada niso dar države ali drugih organov našemu mestu, ampak da je to denar, ki je tržaška last, in ki mora služiti edino razvoju tržaškega gospodarstva. Toda vključitev goriške pokrajine v ta sklad, izkoriščanje sklada za gradnjo ljudskih stanovanj, ki se morajo graditi z drugimi denarnimi sredstvi, sestava komisije, ki bo določala o izkoriščanju denarnih sredstev sklada, kjer so predstavniki tržaških gospodarskih ustanov v manjšini, dokazuje, da odgovorni vladni krogi nočejo prepustiti Trstu v razpolaganje to, kar je njegovega, ampak da mu hočejo krojiti usodo po svoji volji.

OBVESTILO BOLNIŠKE BLAGAJNE-INAM

Zamenjava knjižic INAM

Bolniška blagajna (INAM) sporoča, da bodo s 1. oktobrom začeli razdeljevati zavarovalne knjižice namesto dosedanjih izkaznic starega tipa. Zavarovanci, ki nimajo stare izkaznice so naprošeni, da čimprej pridejo po novo zavarovalno knjižico.

Zavarovani delavci, ki imajo sedaj staro izkaznico, bodo dobili novo knjižico takoj, ko jim poteče veljavnost stare izkaznice in ko se bodo prijavili v pristojnem uradu za obnovitev veljavnosti izkaznice.

Za izstavitev nove vpisne knjižice se bodo morali zavarovani delavci ali člani njihove družine, oz. druge pooblaščene osebe, zglasiti v uradih ali pa na področnih oddelkih zavoda od 8. do 13. ure. S seboj bodo morali imeti (vzorec) Mod. Prov. 116 — z izjavo, da so zaposleni (Dichiarazione di presenza al lavoro) — ki ga more izpolniti podjetje.

Delavci pa, ki so zaposleni v podjetjih, ki so pooblaščena, da potrjujejo veljavnost zavarovalnih izkaznic, ni treba da predložijo (vzorec) Mod. Prov. 116. Morajo pa imeti omenjeno veljavno izkaznico.

Zavarovanci, ki stanujejo v naslednjih ulicah in trgih bodo morali prevzeti vpisno knjižico na področnem oddelku v Ulici Farneto štev. 3:

Aiuole, Archi, Beato Angelico, Biasoletto, Bonghi (stopnišče), Bonomo, Bošket (Kjadin), Bošket (Rotonda), Brandesia, Buonarroti - od 10 in 13 naprej; Lovec, Carpison, Castagneto, Katinara, Katinara (cesta za), Catullo, Cave, Kjadin (ul.), Kjadin v hribu, Kjadin - Sv. Alojzij, Chiesa, Cilino (ul.), Ul. Kolonja, Kolonja - Monte Fiascone, Zgornja Kolonja, Coroneo - od 20 in 27 naprej, Crispi - od 47 in 54 naprej, Cumano, Cunicoli, D'Angeli, Docce, Donatello, Edera, Eremo - od 5 in 8 naprej, Fabio Severo od 2 in 15 naprej, Frnet, Ferolli (stopnišče), Reška cesta - od 95 in 34 naprej, Fogazzaro, Fontana, Francesco d'Assisi - od 42 in 27 naprej, Galilei, Galvani, Giardino (trg), Ginnastica - od 47 in 54 naprej, Gioberti (trg), Giotto - od 6 in 7 naprej, Girardi, Giulia, Vrdelska cesta, Vrdela Skoljet - od 1 do 397, Vrdela S. Cillino (spod.), Vrdela Sv. Ivan (sp.), Vrdela Brandesia, Vrdela Sv. Ivan (zgor.), Vrdela Frnet, Vrdela Timinjan, Vrdela Kamnolomi Sv. Ivan, Vrdela S. Cilino (zgor.), Ireneo della Croce, Kandler, La Marmora, Leonardo da Vinci, Linfe, Livaditi, Lonjer, Lonjerska cesta, Sv. Alojzij, Machlig Mainati (stopnišče), Mameli, Marchesetti, Marconi, Margherita, Mauroner, Milizie, Montello, Monte Cengio, Monte S. Gabriele, Monte Fiascone, Monte Grappa, Monticello, Nievo, Nobile, Oliveto, Ospitale Militare (ul.), Pagliaricci, Palladio od 7 in 10 naprej, Papiniano, Pelagio S. (ul.), Petrarca, Piccolomini, Pietà - od 39 in 14 naprej, Pillone, Pindemonte, Porta - od 15 in 10 naprej, Prato, Primole, Ragpicio, Redi, Resman, Revoltella (ul.) - od 25 in 36 naprej Ricci, Rismondo, Romagna (ul.) - od 11 do 71 in od 32 do 118, Ronco, Rossetti, Rotonda, del Boschetto, Roveri (ul.), Rocol Callaia, Rocol - Katinara, Rocol Melara, Rocol v dolini, Rocol v hribu, Rocol Lovec, Sanzio, Scaglioni (ul.), Skoljet, Scoglio, Scomparini, Skorklja Coroneo, Scussa, Sinico, Sottoripa, Stoppani, Vrdelska cesta, Reška cesta - od 9 in 34 naprej, Stuparich od -3 in 22 naprej, Torricelli, Valentini, Valussi, Venti Settembre - od 41 in 32 naprej, Veruda, Vidacovich, Vignola, Volontari Giuliani (trg), Volta, Zovenzoni.

Zavarovani delavci iz Milj in okolice pa bodo dobili vpisno knjižico na področnem oddelku v Miljah, v Ulici Battisti štev. 6. Vsi ostali zavarovanci pa bodo dobili omenjeno knjižico na vpisnem uradu v Trstu - Ulica Tarabocchia 3.

Zavod sporoča tudi, da bodo morali zavarovanci od 1. oktobra dalje, ravno tako kot do sedaj, potrditi veljavnost nove knjižice na omenjenih sedežih, vsaka dva meseca.

DOBRA INICIATIVA UPRAVE GLEDALIŠCA «VERDI»

Ljudska operna sezona od 4. do 16. X. v Rossettiju

Od 4. do 16. oktobra bo v gledališču Rossetti kratka ljudska operna sezona. Da to pot ne gre za neke ponesrečene poskuse, nam jamči dejstvo, da prireja to sezono gledališče Verdi z orkestrom Tržaške filharmonije. Na sporedu bodo opere «Trubadur», «Madame Butterflys», «Bohème» in «Seviljski brivec». Peli bodo večinoma mladi pevci, med katerimi bo precej Tržačanov in ki so nekateri že imeli nekaj solidnih uspehov; omenimo naj za sedaj vsaj Attilia Planinška. Nekoliko bolj obširno pa bomo o stvari pisali v naši nedeljski številki.

ŠOLSKE VESTI

Solski proveditor v Trstu sporoča, da se bo z odlokom ministrstva za javno šolstvo začelo šolsko leto na nižjih srednjih šolah ter strokovnih šolah in tečajih 3. oktobra. Na vseh ostalih klasičnih, realnih in tehničnih šolah ter učiteljiških pa se bo šolsko leto začelo 10. oktobra.

* * *

Slovenska osnovna šola pri Sv. Ivanu obvešča, da bo šolska maša v soboto dne 1. oktobra ob 8.30, začetek rednega pouka pa v ponedeljek dne 3. oktobra ob 8. uri.

Na dan maše naj se otroci zberejo ob 8. uri pred šolo.

* * *

Ravnateljstvo Državne nižje srednje šole sporoča, da se bo začel pouk v ponedeljek 3. oktobra. Začetna šolska maša bo ob 9. uri v cerkvi pri Sv. Jakobu.

* * *

Ravnateljstvo državnega industrijskega strokovnega tečaja v *Nabrežini* sporoča, da bo v ponedeljek 3. okt. ob 8.30 v nabrežinski cerkvi šolska maša za dijake omenjenega tečaja in oddeljenih razredov pri Sv. Križu. Po maši začetek šolskega pouka.

* * *

Ravnateljstvo državnega trgovinskega strokovnega tečaja na *Proseku* sporoča, da bo otvoritvena šolska maša jutri, v soboto, 1. okt. ob 8.30. Dijaki naj se zberejo pred šolskim poslopjem ob 8.15, od koder bodo odšli skupno s profesorji k maši. Redni pouk se bo začel v ponedeljek 3. oktobra.

Darovi in prispevki

Namesto cvetja na grob matere daruje Emil Gornik, Bazovica 122, 1.000 lir za Dijaško Matico.

KINO

Rossetti. 16.00 «Pokol VII. konjeniškega regimenta», D. Robertson, M. Murphy.
Excelsior. 15.00: «Edenova dolina», J. Harris, J. Dean.
Fenice. 16.00: «Mostovi v Tokoriju», W. Holden, G. Kelly.
Nazionale. 16.00: «Smo ljudje ali korporali», Totò, P. Stoppa.
Filodrammatico. 16.30: «Plemenski ponos», J. Chandler, Jane Russell.
Supercinema. Zaprto zaradi obnove.
Arcobaleno. 16.30: «Gusarji v prestolnici», F. Lovejoi.
Astra Rojan. 16.00: «Lokostrelčeva legenda», B. Lancaster.
Capitol. 16.00: «Nad nami morje», J. Mills.
Cristallo. 16.00: «Izgubljeni kontinent».

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 29. septembra se je v Trstu rodilo 9 otrok, porok je bilo 8, umrlo pa je 9 oseb.

POROČILI SO SE: šofer Mario Benedetti in prodajalka Maria Davanzo, podoficir am. letalstva Gene St. Clair Marlin in gospodinja Filomena Lamberti, analitik Domenico Donvito in gospodinja Maria Campini, instalater Sergio Mariantoni in uradnica Antonietta Rolff, strojni kapitan Alessandro Termini in prodajalka Lucia Giassi, mehanik Guglielmo Sulini in šivilja Bruna Morassut, sluga Giovanni Cicin in šivilja Liana Pavan, pek Rudolf Vatovec in gospodinja Roza Rakar.

UMRLI SO: 58-letna Antonia Furlan, 3-letna Olga Strain, 56-letna Marija Stanič, 51letni Ferruccio Gregori, 22-letna Licia Mičetič, 70-letna Karla Fuk vd. Righi, 60-letni Mario Battellini, 77-letna Adalgisa Zocchi vd. Santi, 69-letna Luigia Vuk vd. Zanini.

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 18,9, najnižja 13,5, ob 17. uri 17,5 stopinje, zračni tlak 1021,6 raste, veter 29 km vzhodnik-severovzhodnik, vlaga 40 odst., nebo jasno, morje razgibano, temperatura morja 20,7 stopinje.

VOLITVE TOVARNIŠKIH ODBOROV

Delegacija raznih skupin delavcev predlaga Delavski zvezi enotne liste

Tajništvo Delavske zveze pa je delavcem izjavilo, da ne priznava drugih sindikalnih struj razen obeh «uradnih»

Kot je znano, so glede izvolitve tovarniških odborov številne skupine delavcev predlagale, da bi se v vseh podjetjih vložile *enotne* liste, ki bi morale vsebovati kandidate vseh sindikalnih struj.

V sredo je bil domenjen sestanek med tajništvom Delavske zveze in delegacijo 10 delavcev, ki so predstavljali omenjene skupine. Delegacija je ugotovila, da je Delavska zbornica odklonila predlog vložitve enotnih list. Zato je vztrajala, da bi enotno nastopile vsaj Delavska zveza in druge sindikalne struje (bivši Razredni sindikati, neodvisni itd.).

Tajništvo Delavske zveze je v dolgi diskusiji dejansko odklonilo predlog in izjavilo, da ne priznava drugih sindikalnih struj razen obeh «uradnih» (Delavska zveza in Delavska zbornica).

Delegacija je obsodila to stališče, ki je v nasprotju z interesi in težnjami tržaških delavcev in je povabila tajništvo Delavske zveze, naj ponovno prouči položaj. Delegati bodo poročali o tem svojim skupinam, ki bodo nato sklenile, kako se bodo ravnale.

Sindikalna zborovanja v okviru volilne kampanje

Drevi zborovanje Delavske zveze v Ulici Ponziana

Snoči je bilo pri Sv. Alojziju sindikalno zborovanje Delavske zveze, na katerem je govornik prof. Sema predvsem obravnaval volitve tovarniških odborov. Poudaril je, da se delodajalci nimajo kaj vmešavati v volitve in da bi se morale sindikalne organizacije skupno upreti vsakemu vmešavanju. Polemiziral je z raznimi trditvami predstavnikov Delavske zbornice glede doseženih uspehov, pri čemer je omenil tudi ločeni sporazum o dokladi za menzo, s katerim so bili delavci opeharjeni. Govornik je pozval Delavsko zvezo na javno debato, na kateri naj se ugotovi, kdo je več storil za delavce, kdo se vede bolj demokratično itd.

Drevi ob 19.30 uri pa bo sindikalno zborovanje v Ul. Ponziana. Govoril bo tajnik Delavske zveze Radich o volitvah tovarniških odborov, o dokladi za menzo in o ekonomskih zahtevah.

Pisali smo že, da bodo volitve tovarniškega odbora v ladjedelnici Sv. Marka 13. oktobra. Paritetna volilna komisija se je tudi že načilno dogovorila glede dneva volitev v Tovarni strojev.

Pogajanja na uradu za delo

Včeraj so se na uradu za delo nadaljevala pogajanja za sklenitev delovne pogodbe za pleskarje. Predstavniki Združenja malih industrijcev in Zveze obrtnikov so odločno zavračali vse zahteve predstavnikov delavcev. Da bi se zaradi tega pogajanja ne razbila, je urad za delo predlagal, naj se predstavniki obeh strank ponovno sestanejo.

Ker zapade danes sporazum o suspenziji delavcev CRDA, je urad za delo sklical sestanek predstavnikov CRDA in sindikatov, ki se bodo pogajali o tem vprašanju.

Delavci Tržaškega arzenala zahtevajo doklado za menzo

Enotni tovarniški odbor Tržaškega arzenala je predložil ravnateljstvu zahtevo po izplačilu doklade za menzo in zaostankov.

Na skupščini delavcev cementarne «Italcementi» so pooblastili sindikat gradbene stroke Delavske zveze, naj zahteva od ravnateljstva izplačilo doklade za menzo.

DO 2. OKTOBRA V DVORANI HOTELA «EXCELSIOR»

DANES SLAVNOSTNA OTVORITEV kongresa carinskih spediterjev

Na kongresu bodo razpravljali o raznih vprašanjih, ki zadevajo spediterje, predvsem pa o odnosih s carinskimi organi

Danes se začne v hotelu «Excelsior» vsedržavni kongres carinskih spediterjev, ki bo trajal do 2. oktobra. Ob 10.30 bo slavnostna otvoritev. Ob 16.30 pa se bo začel delovni del kongresa. Po končanem kongresu bodo 3. oktobra vsi kongresisti odpotovali na izlet na Dunaj, kjer bodo predvsem tržaški spediterji izkoristili priložnost, da se sastanejo z avstrijskimi trgovskimi podjetji, ki so zainteresirana na trgovino skozi tržaško pristanišče.

To je prvi tovrstni kongres v Italiji. Na kongresu bodo razpravljali o raznih vprašanjih spediterjev, katerih dejavnost je tesno povezana s carinskimi organi. Zato bodo na kongresu ustanovili vsedržavno združenje carinskih spediterjev. Dnevni red kongresa vsebuje naslednje točke: Ustanovitev strokovnega združenja carinskih spediterjev; imenovanje predsednika sveta; priznanje strokovne kvalifikacije; odnosi med carinskimi spediterji in carino; strokovni zakon; zastopstvo kategorije v vseh ustanovah in komisijah, ki se ukvarjajo predvsem z gospodarskimi vprašanji in z zunanjo trgovino; pokojnine in razno.

Pripravljalni odbor, ki ga vodi dr. Romano Caidassi, je razposlal skupno 1200 vabil. Pričakujejo pa, da se bo kongresa udeležilo le okrog 100 oseb, ker bo večina povabljenih zastopana s pooblastili.

Zanimivost tega kongresa je predvsem v tem, da bodo razpravljali o odnosih med carinskimi spediterji in carino. To je še posebno važno za tržaške carinske spediterje, ki delujejo v mejah tržaškega pristanišča, kjer so vezani na stroge carinske zakone in predpise, ki ovirajo vsako gibanje blaga celo v pristanišču samem.

Te ovire, ti zakoni in predpisi predstavljajo tako za tržaške carinske spediterje, kot tudi za celoten tranzitni promet skozi tržaško pristanišče, eno od največjih zaprek za razvoj tranzitne trgovine zalednih držav skozi Trst. Zato pričakujemo, da bo tudi ta kongres prispeval k odstranitvi zastarelih carinskih zakonov in pravil, ki so samo v škodo tržaškemu gospodarstvu in ovirajo razvoj prometa v tržaškem pristanišču.

SEMPOLAJSKI AKCIJSKI ODBOR ZA NAŠEGA DIJAKA

je ob «Tednu za našega dijaka» pred desetimi leti poročal:

«Že prvi dan zbiranja smo nabrali 2230 lir, prosvetno društvo pa je iz svojih sredstev dodalo 2 tisoč lir.»

Sempolajci so znani po čuvanju lepih tradicij, kar so dokazali z nedavnim jubilejnim koncertom. Poskrbeli bodo, da se ne bodo izneverili tradiciji tudi ob letošnjem «Tednu za našega dijaka», ki bo od 2. do 9. oktobra. Njihovi sosedje pa bodo kot tedaj, tudi letos s Sempolajci kratko tekmovali v korist revnemu slovenskemu dijaku.

Huda nesreča na delu

Z rešilnim avtom so včeraj zgodaj popoldne pripeljali v bolnišnico 45-letnega Valerija Galliana iz Ul. Madonnina, katerega so morali nujno pridržati na II. kirurškem oddelku, kjer so mu dežurni zdravniki takoj izprali rane na prstih desne roke. Vrhutega je imel mož odsekan del palca in na prstih so mu manjkali celi kosi mesa in mišic, zaradi česar so zdravniki mnenja, da Galliano ne bo mogel več uporabljati ranjenih prstov. Na vsak način bo okreval v 30 dneh, a bo ostal invalid.

Galliana je spremil v bolnišnico njegov 54-letni delodajalec Francesco Mazzucchini iz Ul. Muratti, ki je pojasnil, da se je delavec ranil pri rezalnem stroju v «Editoriale libraria» v Ul. sv. Frančiška 62.

Obvestili Kmečke zveze

Tajništvo Kmečke zveze obvešča dvolastnike, ki nameravajo sekati drva na jugoslovanskem področju, da morajo do 15. oktobra t. l. vložiti tozadevne prošnje na gozdarsko upravo v Sežani oziroma v Kopru.

Vsa pojasnila dobijo prizadeti pri KZ v Trstu, Ulica F. Filzi 10-I.

Nadalje obvešča tajništvo vse dvolastnike, da morajo na podlagi videmskega sporazuma vložiti pri policijskih oblasteh prošnjo za izdajo nove dvolastniške izkaznice.

KZ bo dajala prizadetim vsa potrebna pojasnila.

Trska v oko

Malo pred 15. uro so z zasebnim avtom pripeljali v bolnišnico 18-letno Karlo Majer iz Opčin št. 1490, katero so morali zaradi rane na očesu pridržati s prognozo okrevanja, razen seveda če ne nastopijo komplikacije, v 15 dneh na okulističnem oddelku. Rana se bo sicer v teku te dobe zacelila, vendar so zdravniki mnenja, da je možno, da dekle izgubi vid na ranjenem očesu.

Majerjeva je zdravnikom izjavila, da je popoldne na dvorišču hiše v kateri stanuje, opazovala 18-letnega brata Marija, ki je cepil drva, ko ji je s precejšnjo silo priletela v oko trska, ki se je odtrgala od polena.

Prometna nesreča

V popoldanskih urah se je 33-letni geometer Virgilio Sorina iz Skednja vozil s svojo vespo po Ul. Carpineto v smeri doma, ko mu je v višini neke stranske ulice nepričakovano presekal pot 15-letni kolesar Rinaldo Gremec s Proseka, ki zaradi pokvarjenih zavor ni mogel ustaviti vozilo in je bil karambol neizbežen. Oba sta zletela na tla in medtem ko se je kolesar nepoškodovan dvignil, so morali Sorino odpeljati z rešilnim avtom v bolnišnico, kjer so ga s prognozo okrevanja v 10 ali 30 dneh pridržali na ortopedskem oddelku.

Neroden padec

15 minut po 18. uri so sprejeli na otorinološkem oddelku 77-letnega upokojenca Antonija Petronia iz Trga Libertà 9, ki se je zatekel v bolnišnico z rešilnim avtom. Možu, ki je padel na dvorišču pred stavbo v kateri stanuje, so ugotovili zlom nosnih kosti, zaradi česar bo moral ostati kakih 15 ali 20 dni v zdravniški oskrbi.

Ako se želite dobro in poceni obleči, obrnite se do tvrdke

Beltrame

(Trst, Korzo 25; Gorica, Korzo Verdi 39)

našli boste bogato izbiro

blaga, plaščev, površnikov, dežnih plaščev i.t.d.

za OTROKE, GOSPE in GOSPODE

Poskus roparskega napada spravil tri osebe v zapor

Napad se je ponesrečil zaradi hitrosti moža, ki je dohitel napadalca ter priklical stražnika upravne policije

Okoli 17. ure 27. t. m. je prepir, ki je nastal med tremi osebami na vogalu Trga stare mitnice z Ul. Madonnina privabil na mesto nekega agenta upravne policije, ki je hotel prepirljivce pomiriti. To pa se mu ni posrečilo in ko je ostreje nastopil, mu je eden izmed treh, in sicer 44-letni Marino Marussi iz Ul. Panebianco obrazložil, da je malo prej postal žrtev roparskega napada s strani enega izmed prisotnih. Agent je vse tri povabil na komisariat v Ul. Caprin, kjer so spoznali v mladeniču, ki ga je Marussi obtožil napada, že znanega 27-letnega zlikovca Giordana Schulza iz Ul. del Rivo in identificirali žensko, ki je tudi prisostvovala sporu, za 43-letno Vero Comar por. Fonda iz Ul. Bramante 8.

Marussi je tu natančneje pojasnil, kaj se je zgodilo. Okoli 14. ure tistega dne, je povedal mož se mu je v neki gostilni v Ul. Vidali približala Fondova in ga naprosila, da bi ji plačal pijačo, pri čemer se je seveda ponudila, da bi mu delala družbo. Marussi je sprejel vabilo in se kasneje napotil z žensko in z nekim neznancem, ki ga je Fondova predstavila za brata, iz lokala na cesto in od tu počasi dalje. Kaj se je med tem vse do 17. ure zgodilo, policijsko poročilo ne pove.

Okoli 17. ure pa so vsi trije stopili v vežo neke stavbe na vogalu Ul. Madonnina z Ul. Molin a vapore, kjer je Fondova prosila Marussija, da bi ji izplačal 1.000 lir. Slednji je potegnil iz denarnice tisočak in denarnico takoj spravil v žep. V tistem trenutku je stopil v vežo Schulz, ki je presenečenemu možu strgal iz rok papirnati bankovec in hotel zbežati. Daleč pa ni prišel, ker se je Marussi takoj pognal za njim in ga na vogalu s Trgom stare mitnice ujel. Takoj za njim sta pritekla tudi Fondova in njen «brat», ki se je postavil na stran in iz primerne razdalje prisostvoval prepiru.

Med policijsko preiskavo in to seveda vedno po policijskem poročilu, so preiskovalni organi ugotovili, da so se Schulz, Fondova in neznanec domenili za napad in pripravili načrt, katerega so nato tudi izvedli. Njim ni šlo za borih 1.000 lir, temveč so hoteli vsoto, ki jo je Marussi imel v denarnici. Vse pa je šlo po vodi, ker je Marussi hitro spravil listnico v žep, jih s tem presenetil, ter jim tako pokvaril ves načrt. Neznanca so organi identificirali za 44-letnega Oresta Ratzkyja iz Ul. Pascoli, ki je tudi znan kot zlikovec in katerega so skupno s Schulzem in Fondovo poslali v zapor. Vse tri so prijavili pod obtožbo poskusnega roparskega napada sodnim oblastem.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

PRODAL JE TOVORNIK KI PA JE BIL ZAPLENJEN

Toda prodajalec tega ni naredil namerno in je kupcu poravnal vso škodo

42-letni Carmine Bellucci iz Ul. del Toro je imel star tovornik Fiat in ga je želel prodati. Dobil je kupca v osebi 38-letnega Giuseppa Schiraldija iz Ul. S. Rocco. Ta je bil voljan plačati 143.000 lir in je možu takoj dal nekaj tisočakov na račun. Nekaj dni kasneje, to je 11. maja lani sta moža odšla k notarju, kjer sta sestavila pogodbo. Ob podpisu je Schiraldi vse izplačal in tovornik je bil praktično že njegova last. 17. istega meseca pa se je Schiraldi ponovno vrnil k notarju, da bi vzel prometno dovoljenje in tedaj je izvedel, da je pravzaprav avto zaplenila sodna oblast. Prepričan, da ga je hotel Bellucci opeharitи je 26. maja vložil tožbo, zaradi česar so policijski organi zaslišali moža. Bellucci je priznal, da odgovarjajo Schiraldijeve izjave resnici, vendar je dodal da takrat ko je podpisal pogodbo ni vedel, da mu je sodna oblast zaplenila vozilo. Do zaplembe je prišlo zaradi tožbe za povrnitev škode nekemu človeku, ki ga je pri neki prometni nesreči podrl na tla in mu tako povzročil telesne poškodbe.

Bellucci je nadalje izjavil preiskovalnim oblastem, da je Schiraldiju že vrnil 90.000 lir in da mu je podpisal tudi menice za 53.000 lir, kar pomeni, da je s tem pravzaprav poravnal svoj dolg. To dejstvo je Schiraldi potrdil.

Kljub temu so ga prijavili sodišču, kjer ga je sodnik 10. marca letos obsodil na 6 mesecev zapora in na 9.000 lir globe.

Proti razsodbi pa je Bellucci vložil priziv in sodišče, kjer so razpravljali o njegovi zadevi, mu je končno ugodilo in ga oprostilo s formulo, da dejanje ni kaznivo.

Preds. Fabrio, tož. Visalli, zapis. Urbani, obramba odv. Falconer.

PISMO IZ MAČKOVELJ

V TAKIH RAZREDIH NI MOGOČ REDEN POUK

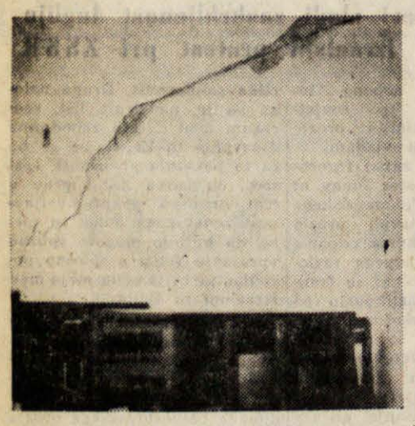

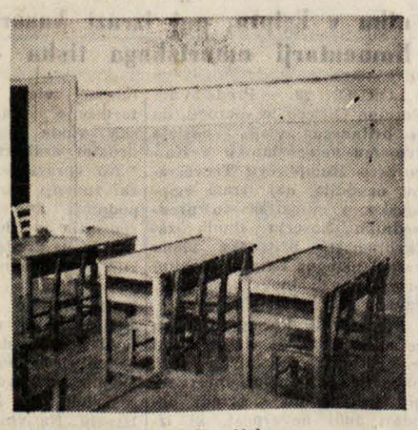

Pogled v notranjost razredov osnovne šole v Mačkovljah.

Smo tik pred pričetkom šolskega leta, pa moramo z žalostjo ugotoviti, da dolinska občina, kljub lanskim obljubam ni popravila razpok, ki so v preteklem šolskem letu nastale v stenah nekaterih razredov. Šola je stara samo nekaj let, toda notranje stene in tudi drugi deli poslopja so tako slabo izdelani, da ima človek občutek, da se bo prej ali slej vse podrlo. Lansko leto učiteljice niso mogle izpolniti učnega načrta, ker so imeli otroci samo po nekaj ur pouka na dan, uporabljiva je bila namreč samo ena učilnica, ter so se otroci posameznih razredov vrstili eden za drugim. Pred koncem šolskega leta so sicer v razrede, kjer je pretila nevarnost, da se stene podrejo, delavci navozili kamenja, s katerim so poizkusili zmogljivost obtežitve vsakega prostora. Kasneje je tehnično osebje izjavilo, da se otroci lahko brez skrbi vrnejo v razrede, kar so tudi storili. Vendar pri tem poskusu najbrž nihče ni pomislil, da vpliva na vzdržljivost nekega prostora drugače živa in drugače mrtva teža. Ostalo je pri starem in danes na pričetku novega šolskega leta vidimo razpokane stene, skozi katere bo v zimskem času pihala burja, ki je tu zelo močna ter ne bo mogla prostorov segreti nobena kurjava.

Za oskrbo z drvmi bi morale občinske oblasti tudi že poskrbeti; lani in predlanskim so morali šolski uslužbenci prositi za drva, ko je bilo že zelo mrzlo in so otroci prezebali.

Letos bi bilo v Mačkovljah najmanj 20 otrok za otroški vrtec, toda oblasti so gluhe za vsakoletne prošnje o potrebi otvoritve šolskega vrtca pri nas. Poslopje imamo, v katerem bi se otroci lahko igrali, potrebna bi bila samo otroška vrtnarica, ki bi naše malčke čuvala. Lani so nekateri starši vozili svoje otroke v otroški vrtec v Dolino, toda ob slabem vremenu seveda z njimi niso mogli na pot. Sprašujemo se, zakaj občina in šolske oblasti tako pozabljajo na nas, saj vendar plačujemo davke kakor drugod in bi zato po pravici lahko bili deležni enake pozornosti.

VASCAN

RADIO

PETEK, 30. septembra 1963

PRVI PROGRAM

11.30 Zabavna glasba; 12.00 Z področja tehnike: Axel Green o zagovornik enotračne železnice; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 Kulturni obzornik; 12.55 Iz opernega sveta; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Korngold: Koncert za violino in orkester v D-duru, op. 35; 18.21 Mozart: Serenada v G-duru; 18.30 Z začarane police; Ivanka Cegnar: «Pri palčkih»; 18.40 Priljubljene lahke melodije; 19.15 Dr. Vladimir Travner: «Kaj nam prinaša novi zakon o osnovne šole», predavanje; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.15 Nekaj Leharjevih motivov; 20.40 Poje zbor Slovenske filharmonije; 21.00 Tržaški kulturni obzornik; 21.15 Zgodovinske igre slavnih pevcev; 22.00 Iz svetovne književnosti in umetnosti; 22.30 Josip Tavčar: «Obisk nove Gregorjeve hiše»; 22.15 Mozart: Četrtdalni kvartet v G-duru; 23.00 Pesmi in ritmi iz Južne Amerike; 23.40 Glasba za lahko noč.

TRST A

11.00 Cesare Meano: «Sredina konec», rad. igra; 11.30 Poje Giorgio Ferny Kaye; 11.45 Komorna glasba; 12.15 Igra orkester Carla Sigmana; 17.45 Koncert sopranistke Angelike Tuccari; 18.45 Fernando Martini: «Kdor ve, naj govori», slušna igra v 1 delu; 21.00 Simfonični koncert, dirigira Franco Porrino.

KOPER

Slovenska poročila: 6.30, 7.30, 13.30, 14.30 19.30 in 23.30.
Hrvatska poročila: vsak dan ob 20.20
Italijanska poročila: 6.15, 12.30, 19.00 in 23.00

6.00 Jutranja glasba; 7.00 Kmečki kotiček; 7.05 Glasba za dobro jutro; 7.30 Za naše kmete; 14.45 «En hribček bom zgradil, en hribček bom rte gadil...» in druge pesmi; 15.15 Komorni zbor iz Trsta pod vodstvom Balda Vrabca; 17.15 Glasbeni vrtiljak; 18.00 Iz delavskega sveta; 18.40 Arije, ki se ne pozabijo; 19.15 Sport; 20.00 Igrajo godala na pihala; 20.40 Bosna v srcu, Hercegovina v duši; 21.00 Veseli slovenski sevdalinkah; 21.00 Veseli slovenski kvintet; 21.30 Slovenska partizanska lirika. Izvajajo: tenorist Rudolf Franci, altistka Bogdana Stritarjeva, mezzosopranistka Dana Ročnikova; 21.47 W. A. Mozart: Mala nočna glasba, suita v G-duru. Izvaja komorni orkester Radia Bayern - dirigira Eugen Jochum; 22.03 Vabimo k plesu.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m, 7.00, 12.30 15.00 17.00 in 22.00 Poročila ob 5.00, 6.00, 11.00 Radijski koledar; 11.15 I

O oblikah sodelovanja socialističnih sil

VELJKO VLAHOVIĆ

2.

Komunisti niso bil nikdar pristaši organizacijskih oblik, ki so se preživele. Vedno so podrejali oblike organizacije delavskega gibanja in metode dela te organizacije temeljnim političnim interesom delavskega gibanja v celoti, posebnostim dane konkretne zgodovinske situacije in tistim nalogam, ki izhajajo neposredno iz te situacije.»

Znašli so bili sklepi in pisma posameznih komunističnih partij v zvezi z razpustom Komunistične internacionale. V tem pogledu je poučno pismo centralnega komiteja Komunistične partije Kitajske:

«Čeprav je Komunistična partija Kitajske dobivala v svojem revolucionarnem boju veliko pomoč od Komunistične internacionale, so kitajski komunisti imeli že davno možnost, da bi samostojno določali politično linijo in jo uresničevali, izhajajoč iz konkretne situacije in iz posebnih razmer v svoji deželi.»

Negativnost Kominforma

Danes je očitno, da je bil pozitivni proces v razvoju delavskega gibanja, ki je oživel z razpustom Komunistične internacionale, pretrgan v ustanovitvijo Kominforma in da tem ni bil zaviran samo pozitivni razvoj, ampak je nastala tudi takšna situacija, da so oživele in se uvajale metode, ki so tuje delavskemu gibanju in za socialistični razvoj škodljive. Posledice tega bodo čutile še dolgo, dokler jih ni mogoče čez noč preboleti in odpraviti.

Ustanovitev Kominforma je pospešila oživljenje II. Internacionale, čeprav je sedanja II. Internacionala le bleda slika II. Internacionale, ki je bila obnovljena po prvi svetovni vojni, a II. Internacionala je dobe med obema vojnama je bila le bleda slika prve predhodnice iz časa pred prvo svetovno vojno. Razvoj dogodkov in aktivnost II. Internacionale kažeta, da tudi znotraj te Internacionale razvija proces, ki vsebuje v bistvu elemente razpada njenih organizacijskih oblik. Manifestacija tega procesa je ne le stališče Azijske socialistične konference in stališčem sedanjih struj v socialističnem gibanju Latinske Amerike, ampak predvsem tudi v socialističnega gibanja v Jugoslaviji, ki se je razvilo v nasprotju s konceptom in kominformu, ki so dobili izraz v Kominformu, pa tudi v II. Internacionali. Ta proces je tudi za zelo močne tendence, ki se nenehoma kažejo v evropskih socialističnih strankah in v mnogih članicah II. Internacionale.

Izkušnje preteklosti

Ko že govorimo o izkušnjah preteklosti delavskega gibanja je potrebno, da se z besedami dotaknemo izkušenj iz časa, ko je bila razpuščena I. Internacionala iz časa, ko se je delavsko gibanje začelo razvijati. Čeprav je seveda današnja situacija drugačna, kakor je bila pred sedemdesetimi leti, so nekateri pojavi vendar vredni pozornosti. Bakunin je označil za takega tipa, ki bi se zavzemal za organizacijo takega tipa, ki bi imela monopolen položaj. V zvezi s stališčem Marxa in Engelsa, ki je bilo različno od Bakuninovega, kar je naletelo na predlog do razpusta Internacionale, je pisal Engelsu 1872: «Do česa bi nas pripeljala takšna nova organizacija? Ponižala bi se v najbolj brezhrbtenično organizacijo prvih kristjanov, teh ljudi, ki so hvaležno sprejemali vsako brco in ki so v teku tri sto letih resda izbojevali zmago svoji religiji, a proletariat v nobenem primeru ne bo uporabil takšne metode za revolucijo. Podobni prvim kristjanom, ki so za svoje organizacije vzeli svoja izmišljena nebesa, nam, kakor vidite, sedaj natanko predlagajo, da si za vzor vzemimo bodoči družbeni red g. Bakunina.» Ko je bilo jasno, da takšna Internacionala ne more več živeti, je Engelsu septembra 1847 pisal takole: «Vsako prizadevanje, da bi vdahnili Internacionali novega življenja, bi bila nesmiselno in brezuspešno zavoženje moči. V svoji stari obliki se je preživela.»

Kakor je danes prav tako očitno, da bi vsako prizadevanje, da bi obstoječim oblikam preuževanja delavskega gibanja vdahnili novo življenje, bilo neumnost in brezuspešno zapravljanje časa. Sodobna situacija terja takšne oblike organizacije, ki so v skladu s situacijo. Prav tako bi bilo neumno, če bi danes predpisovali in vnaprej določali oblike bodoče organizacije. Predvsem je treba pripraviti teren za krepitev vseh tistih pozitivnih elementov pri sodelovanju socialističnih sil, ki so na vidnem mestu v tem pomeni: odreči se enim in drugim organizacijam. Odreči se kakršnimkoli poskusom, da bi tem organizacijam z injekcijami podaljševali življenje.

Proti monopolu

Ta proces vključuje tudi odpravo slehernemu vsiljevanju monopola v delavskem gibanju. Poskusi vsiljevanja vodstva so v delavskem gibanju tako stari, kakor je to gibanje samo. Ti poskusi so izvajali v praksi v različnih oblikah in so bili vedno v nasprotju z razvojem socialističnih sil. Bodoče sodelovanje socialističnih sil se bo odvijalo v zelo dolgem procesu boja proti poskusom, ki se bodo pojavljali tudi v prihodnje, bodisi tudi podzavestno, pri posameznikih in pri posameznih skupinah, in to v najbolj različnih oblikah. Kako bi n. pr. bilo mogoče drugače pojasniti stališče posameznih voditeljev ameriških sindikatov nasproti našim sindikatom in njihovo vztrajno zahtevo, da se z jugoslovanskimi sindikati ne sme sodelovati, kakor z željo teh posameznikov, da bi v mednarodnih sindikalnih forumih dobili monopolno vlogo v ideološkem, političnem, in organizacijskem pogledu. Zelo značilen je glede na to članek v «New York Timesu» z dne 23. maja t. l. pod naslovom «Svobodni sindikati se bore s titoistično invazijo». «Jugoslovani,» beremo v tem članku, «so imeli čedalje več uspehov pri vzpostavljanju stikov s sindikati, ki so včlanjeni v Svetovni federaciji svobodnih sindikatov. Vendar pa ni upanja, da bi jim mogel uspeti na tem področju prodor na široki fronti.» Kakor vidimo, reducira pisec članka ves problem sodelovanja v delavskem gibanju na vprašanje, kdo bo koga pogoltnil pri tem sodelovanju. Sodelovati na teh pozicijah pomeni boriti se za monopolni položaj in položaj varuha v delavskem gibanju. Naše sodelovanje s socialističnimi silami in delavskimi organizacijami pa sloni na popolnoma drugačnem stališču. Ideja, da bi težili za tem, da bi dobile naše organizacije in politična gibanja varuštvo nad organizacijami in političnimi gibanji, ki sodelujejo z nami ali želijo sodelovati z nami, nam je tuja. To naše stališče nam daje proste roke, da lahko odkrito kritiziramo tisto kar nam pri drugih ni všeč, ne da bi se morali bati, da bi se ta naša kritika napačno razlagala, omogoča pa nam tudi, da sami sprejemamo vsako načelno, dobronamerno kritiko drugih.

Izmenjava kritike

Na ta način bo bodoče sodelovanje socialističnih sil vsebovalo ne le izmenjavo izkušenj, temveč tudi izmenjavo kritičnih pripomb, temelječih na znanstveni osnovi, ki mu mora biti tuja kakršnakoli težnja po vsiljevanju lastnega prepričanja, ki se bo izvajalo s pozicij socialističnega razvoja in v mejah borbe za socializem, ki bo dobronamerno, konstruktivno in načelno.

Bodoče sodelovanje socialističnih sil se bo odvijalo v smeri vseobsežnosti in najširšega povezovanja vseh organizacij, strank in gibanj, ki se bore za socializem. Nastajala bo polagoma taka situacija, kakršno si je predstavljal Engels pri ustanavljanju I. Internacionale, «ko bodo v mednarodnem združenju vsi socialisti vseh odtenkov socialističnega prepričanja». To ne pomeni, da se bo bodoče sodelovanje razvijalo na osnovi ideoloških kompromisov. Treba je ustvariti takšno situacijo, da bomo široko sodelovali pri raznih vprašanjih in hkrati vodili ideološko borbo, ki utegne biti glede nekih vprašanj zelo ostra.

Za bodoče sodelovanje socialističnih sil nam dajejo nekaj elementov tudi naše sedanje izkušnje in praksa, ki nas čedalje bolj vodijo do tega, da sodelujemo ne le z vsemi skupinami in organizacijami znotraj delavskega gibanja, ampak tudi s tistimi političnimi gibanji, ki se v praksi zavzemajo za graditev v smeri socializma.

Pred nekaj leti smo pogosto slišali: «Videli bomo, ali naj vas sprejmemo v svojo družbo.» Naše politične in družbene organizacije se ne borijo zato, da bi nas Peter ali Pavel sprejel v svojo družbo, in to iz preprostega razloga, ker živimo takšni, kakršni smo, na tem svetu, pa naj je to komu všeč ali pa ne. Mi nismo poseben svet, ločen od drugega sveta, mi smo na tem svetu, živimo skupaj na tem svetu, smo del tega sveta. Če izhajamo s tega stališča, tedaj je jasno, da moramo iskati stičnih točk z organizacijami in gibanji, predvsem delavskimi, ki so prav tako del tega sveta, na katerem živimo mi. Današnja situacija narekuje to sodelovanje in razvoj dogodkov bo prisilil tudi tiste, ki se na umeten način izogibajo sodelovanju, da bodo ščasoma spremenili stališče, ki ga danes zagovarjajo.

Proč z dogmatizmom!

Izhajajoč s stališča, da socializem, ki ga gradimo pri nas, ni zunaj časa in prostora, da je naša dežela sestavni del sveta, sredi katerega živimo, in ker vemo, da moramo živeti in delati na tem in takšnem svetu z vsemi njegovimi dobrimi in slabimi stranmi, je logično, da moramo najti pot in način za sodelovanje z vsemi, ki želijo na enak način sodelovati z nami. Toda to sodelovanje nam ne zbuja iluzij, ki bi nam branile, da ne bi videli ideoloških slabosti v organizacijah in strankah, s katerimi sodelujemo, ali da ne bi strpno poslušali kritičnih pripomb drugih v zvezi z našim pojmovanjem. Naše izkušnje nas uverjajo, da si bodo nove oblike sodelovanja med socialističnimi silami krčile pot neodvisno od želj in pojmovanj posameznikov. In kolikor prej in močneje se bo čutila potreba tega sodelovanja, toliko prej bo sodelovanje intenzivnejše, toliko prej bodo odstranjene ovire, ki so napoti temu sodelovanju.

Velikega pomena je, da se z zdravim, nečelnim razpravljanjem razčistijo pojmi in pojmovanja o oblikah sodelovanja socialističnih sil. To pripravljanje terena se mora neizogibno spopasti z dogmatizmom, s kalupi, predsodki in napačnimi teoretičnimi stališči in rezultati dosedanje napačne prakse. To nikakor ni lahka naloga. To zahteva, da se bodoče sodelovanje socialističnih sil z izvajanjem v praksi prilagodi obstoječim oblikam socialističnega razvoja. Te razvojne oblike že danes močno silijo ne v smer ločevanja socialističnih sil, temveč v smer njih povezovanja, tako da je vsa zavestna dejavnost, ki deluje v smeri ločevanja, nasprotna razvoju in zato obsojena na umik, kajti oblike socialističnega razvoja, čeprav različne, so vendar sestavni del nekega enotnega procesa, gibanja družbe v socializem. V zvezi s tem je treba opozoriti na dejstvo, da čuti danes mnogo ljudi v delavskem gibanju, da se moramo odločiti za bolj široko povezavo in zbližanje delavskih strank in organizacij. Toda v poskusih sodelovanja v praksi se uporabljajo stare metode, ki so se preživele in doživljajo zato neizogibne neuspehe. To velja za poskuse sodelovanja med socialističnimi in komunističnimi strankami, pri čemer oživljajo neke oblike iz časov ustanavljanja ljudskih front, oblike, ki so svoj čas imele za posledico razpad ljudskofrontnih grupacij. To se vidi tudi v poskusih, da bi se razširile oblike sodelovanja znotraj političnih in sindikalnih mednarodnih organizacij, ki so bile ustanovljene po starem kalupu in z zelo jasno izraženimi blokovskimi koncepcijami. Zategadelj tudi ni nič čudnega, če te mednarodne organizacije ne pridejo z mesta, da razvoj celo zavirajo in se izživljajo v jalovih poskusih, da bi pridobile na svojo stran to ali ono organizacijo ali tega ali onega posameznika, medtem ko gre dejanski razvoj v nasprotno smer in odklanja povezovanje na blokovski osnovi ter na načelu, kdo bo koga pogoltnil, pač pa hoče doseči sodelovanje na osnovi odkrite, ustvarjalne, resnično načelne in konstruktivne socialistične politike.

Hiba ljudskih front

Spomnimo se na čas ustanavljanja ljudskih front v posameznih deželah pred drugosvetovno vojno. V tem «sodelovanju» so zapostavljali vprašanje, kdo je sovražnik delavskega gibanja in socializma, poglavitna delavnost se je gibala na liniji, kdo bo koga pogoltnil in prevzel monopolni položaj v delavskem gibanju. Ta dejavnost je izčrpavala sile delavskega gibanja, navidezno je širila bojno fronto proti buržoaziji, v resnici pa je ta boj zoževala, oziroma odpirala boj na dveh frontah, kar je olajšalo zmago fašizma in najbolj reakcionarnih sil sodobne družbe. Bodoče sodelovanje mora sloneti na takšni osnovi, ki bo socialistične sile krepila in postavila boj proti meščanskim vplivom na širše temelje.

Izkušnje iz preteklosti so dragocene. Analiza teh izkušenj nas uči nečesa, in sicer, da ni sodelovanja brez odkritih odnosov, da ni sodelovanje, če obstoje kje skrite namere po hegemoniji, da ni sodelovanja, če se hoče kdo s silo polastiti ideološkega in organizacijskega monopola v delavskem gibanju.

Izkušnje iz današnjih dni nas uče, da prerašča socialistični razvoj v široko prakso milijonov ljudi, da zbirajo ti milijoni ljudi dragocene izkušnje in da v analizi oblik sodelovanja ne smemo izhajati izključno s pozicij tiste razvojne faze delavskega gibanja, ko se je le-to ideološko-revolucionarno pripravljalo za osvojitev oblasti. Tem izkušnjam moramo bolj in bolj dodajati izkušnje iz socialistične prakse milijonov ljudi.

Socialistična zavest

Sodobni, pogosto stihijski procesi v razvoju socializma zahtevajo ne samo, da jih razumemo in pojasnimo, temveč tudi, da vanje z razumevanjem in pojasnjevanjem nenehoma vnašamo socialistično zavest; to pa je mogoče edinole na temelju marksizma-leninizma, oziroma z uporabo marksistične metode v analizi sodobnih procesov v razvoju socializma. Tako bomo prišli ne le do takšnih oblik sodelovanja, ki bodo pokazale največ razumevanja za vse procese, ampak bomo dosegli tudi tisto, česar sodobnemu razvoju primanjkuje, a to je, da bomo v stihijski razvoj vnesli element zavesti, ki bo dal temu razvoju novih pobud ter ga pospešil s tem, da bo olajšal boj zoper meščanske vplive.

Na ta način se tudi vprašanje združitve sil delavskega gibanja ne bo več postavljalo mehanično in abstraktno, ločeno od sodobnega razvojnega procesa, ampak bo raslo organsko iz potreb sodobnega razvoja socializma. V tem pogledu imajo dežele, ki grade socializem, veliko odgovorno vlogo. Če bodo te dežele o pravem času razumele, da danes ni več mogoče sta ti na sektaških pozicijah, na orientaciji na eno samo skupino ali stranko v delavskem gibanju, se bo hitreje odvijal tudi proces združitve sil delavskega gibanja, ki se bo razširil v sodelovanje vseh tistih sil, ki se danes v praksi borijo za graditev socializma.

(Iz «Komunista», št. 6-7, 1955.)

KONEC

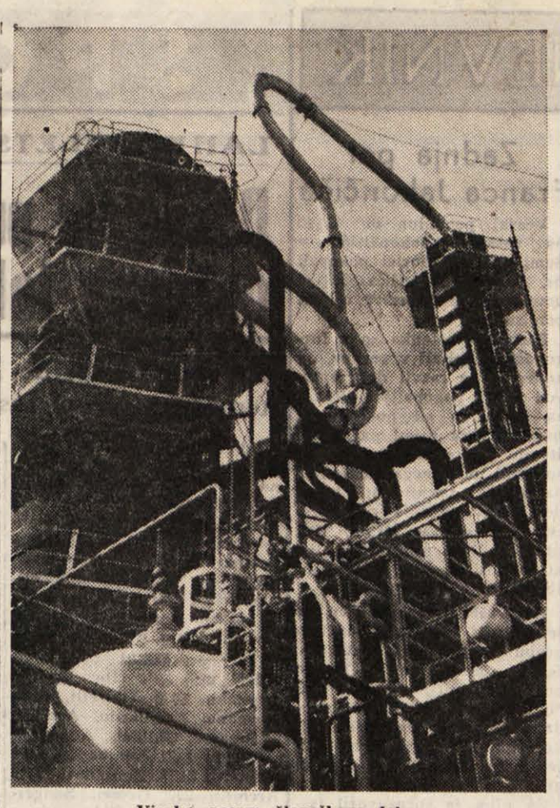

Visoka pesem človeškega dela

PRED KONGRESOM NAJMOČNEJŠE SINDIKALNE ORGANIZACIJE CGIL

Le popolna notranja demokracija more oživiti sindikalno dejavnost

Pred dnevi se je v Rimu sestal izvršni odbor Italijanske splošne zveze dela, da bi še pred začetkom IV. kongresa, ki se bo v kratkem vršil, pretresel nekatera najvažnejša vprašanja v zvezi s stanjem na področju sindikalne dejavnosti in glede nadaljnjih smernic, ki jih bo treba uveljaviti v borbi proti delodajalcem za spoštovanje delavskih pravic, oziroma demokratizacijo odnosov v proizvodnji in družbenem življenju na sploh. Poročilo o tem je podal generalni tajnik CGIL, Di Vittorio. V začetku je poudaril, da tokrat na kongresu ne bodo predloženi že vnaprej izdelani predlogi, zadevajoči vprašanja, ki se bo o njih razpravljalo, kot je bil to običaj doslej, ker bi to v določenem smislu pomenilo prejudiciranje sklepov, do katerih ima pravico samo kongres. Pač pa se bo, je rekel Di Vittorio, o vseh tezah javno diskutiralo, tako da bodo imele najširše plasti delovnih ljudi priložnost izraziti svoje pripombe, predloge, pridržke, z eno besedo, svoje mnenje in želje glede vsega, kar zadeva nadaljnjo borbo za uveljavitev njihovih pravic.

V nadaljevanju svojega poročila se je potem dotaknil izredno težkega položaja, v katerem se je posebno v zadnjem času znašel italijanski delavski razred, potem ko so delodajalci prešli v ofenzivo, da bi mu odvzeli že priborjene svoboščine in pravice, znižali mezde, odpravili delavske institucije v podjetjih ter uničili enotne sindikalne organizacije. Govoreč o tem je ostro ožigosal metode in sredstva, ki se jih delodajalci poslužujejo, to je razne oblike nasilja, podkupovanja, zastraševanja z odpusti, vse vrste politične in sindikalne diskriminacije, ki so jim izpostavljeni najzavednejši delavci. Samo tako je delodajalcem uspelo, pravi Di Vittorio, ponekod uveljaviti svojo voljo ter otopeti delavski odpor, dasi hkrati priznava, da je treba lastne neuspehe pripisati tudi napakam in pomanjkljivostim, določenemu shematizmu in pomanjkanju demokratičnosti navznoter samih sindikalnih organizacij. Če bi pa Di Vittorio o tem dejal, da sta prav omenjeni shematizem in pomanjkanje demokratičnosti bila tista, ki sta v prvi vrsti paralizirala borbeno zavest proletariata, tako da so se delodajalci počutili dovolj močne za napad, da je organizacijska razcepljenost med delavskimi vrstami ta napad še pospešila ter okrepila, da so bile delodajalske terorističnemetode samo znak omenjene šibkosti, nikakor pa bistveni vzrok poraza, če bi, kot rečeno, generalni tajnik to tako postavil, bi bil stvar točneje prikazal. To je mimogrede, v kolikor se je Di Vittorio dotaknil tudi vprašanja samokritike, katere vrednost je zelo poudarjal.

Dotaknil se je zatem tega, da bo treba vnaprej natančneje slediti in proučevati določene spremembe, nastajajoče v nekaterih velikih industrijskih podjetjih v pogledu organizacije dela, kakor tudi v pogledu novih tehničnih proizvajalnih postopkov, nakar se bodo na osnovi ugotovljenih dejstev lahko postavile ustrezne delavske zahteve, začrtala sindikalna taktika, nove metode dela v borbi proti pritisku in za enotnost delavskih vrst, kakor bo pač to zahtevala nova situacija.

Obravnavajoč v svojem poročilu vprašanje državnega gospodarstva, oziroma stanje, ki trenutno v tem pogledu obstaja, je Di Vittorio rekel, da se je proizvodnja na določenih področjih sicer dvignila, zato pa občutno nazadovala na nekaterih drugih; pojav, ki nikakor ne zagotavlja organskega, se pravi enakomernega in zanesljivega gospodarskega razvoja dežele. Zraven tega, je pripomnil glavni tajnik CGIL v svojem poročilu, se je omenjeni dvig proizvodnje v določenih industrijskih panogah dosegel, ne da bi tudi hkrati padla, kot bi bilo pričakovati, brezposelnost. Raven plač in mezd je ostala ista, se pravi skrajno nizka, tako da je treba danes Italijo prištevati med najbolj nazadnjaške dežele v Evropi, čeprav v pogledu industrijske razvitosti sodi med prve. Posledica tega je izredno nizka kupna moč širokih ljudskih slojev, kakor tudi oslabitev notranjega tržišča in mednarodne blagovne izmenjave. Vse to je nujno postavilo zahtevo po izrednih ukrepih, ki naj bi znižali brezposelnost in odpravili omenjene pojave. Toda Vanonijev načrt, s katerim bi se hotelo to doseči, je poudaril Di Vittorio, je moč smatrati samo kot načrt. Sicer pa smatramo v tem načrtu, je nadaljeval, kot pozitivne samo nekatere njegove postavke, ki smo jih tudi mi že večkrat podčrtali. Kar pa zadeva sredstva in ukrepe, ki bi se z njimi moral ta načrt izvesti, pravi Di Vittorio, so nejasni, oziroma demagoški in v izrecnem nasprotju s cilji, ki bi se hoteli, kot se zagotavlja, doseči.

Vanonijev načrt, je rečeno v poročilu, je zbudil določena upanja med množicami katoliško usmerjenega delavstva. Ta upanja delimo z njimi tudi mi, hkrati pa jih pozivamo, da se skupaj z nami udeleže razprave o konkretnih ukrepih, ki so potrebni, da bi se zagotovil nadaljnji uspešni razvoj našega gospodarstva. V prvi vrsti bi morali ti ukrepi zadevati vprašanja, kako uresničiti obliko demokratičnega nadzorstva nad industrijskimi monopoli, kako pričeti z reorganizacijo in okrepitvijo od Confindustrije ločenega IRI, kako s pomočjo nacionalizacije električnih družb zagotoviti boljši razvoj energetskih virov, kako preprečiti, da bi italijanski petrolej ne prišel v roke internacionalnih kartelov in velikih monopolov, kako odpraviti veleposestva in izvesti agrarno reformo itd. S tem v zvezi, je izjavil Di Vittorio, bodo tri osnovna vprašanja, ki bo o njih razpravljal kongres, sledeča: 1. dvig življenjske ravni italijanskih delavcev s tem, da se zvišajo mezde in plače; 2. odprava nasilja ki ga izvajajo delodajalci nad delavci; 3. odprava brezposelnosti in polzaposlenosti s pomočjo neke bolj odločne proizvodne politike. Poleg tega se je Di Vittorio dotaknil še nekega vprašanja, ki prav tako terja čimprejšnjo rešitev, namreč vprašanja sindikalne enotnosti, brez katere bi bilo iluzorno upati, da bi se mogel doseči kak resničen uspeh na področju gospodarskega in socialnega razvoja. «Obračam se,» je dobesedno rekel, «na *delavce CISL, UIL in ACLI. Mi vemo, da nasprotujete nesramnim ločenim sporazumom, ki so nasprotni vašim interesom in predstavljajo sredstvo za razdor med delavci. Zato vas pozivamo, da ne popustite, da ne postanete orodje neke slepe politike, ki krepi verige vašega izkoriščanja in nadoblast vaših gospodarjev.*»

Po končanem poročilu, ki ga je podal glavni tajnik, je sledila diskusija o vseh vprašanjih, ki jih je ta načel v svojem izvajanju. Tako je med drugim Santi poudaril, da se bo treba še naprej čedalje bolj odločno boriti za to, da se dvigne cena delovni sili, se pravi, da se izboljšajo delavske mezde in plače. Hkrati je opozoril, naj bi se delavci ne pustili preslepiti od delodajalcev z njihovo navidezno dobroto. Pojavljajo se namreč primeri, je poudaril, da prejemajo delavci v nekaterih podjetjih celo do 60 odstotkov višje prejemke, kot pa bi morala znesti celotna njihova plača na osnovi obstajajočih pogodb. To je mogoče zaradi tega, ker je proizvodni učinek delavca večji, s tem pa se hkrati ustvarjajo tudi velikanski dobički, ki omogočajo delodajalcu, da se kaže tako širokosrčnega. Na osnovi tega pa bi se lahko med delavci razpaslo mnenje, da obstajajo boljši in slabši gospodarji, s čimer bi bila občutno okrnjena njihova pripravljenost, da se nepopustljivo bore tako za svoje pravice navznoter lastnega podjetja kot tudi za splošne pravice vseh delovnih ljudi.

Eden od sekretarjev CGIL, Secondo Pessi, se je v diskusiji dotaknil nekaterih organizacijskih vprašanj. Med najvažnejše, je rekel, gotovo sodi ono, ki je v zvezi s sindikalno demokracijo. Poudaril je tudi potrebo decentralizacije sindikalnih organizacij, ker bi to brez dvoma okrepilo sindikalno dejavnost in pripravljenost delavcev, da se te dejavnosti bolj oprimejo. Omenil je tudi, da obstajajo v tem pogledu določene težave, ki se izražajo v prvi vrsti v pomanjkanju kadrov, a tudi zaradi vse večjega pritiska delodajalcev.

Diskusije so se udeležili še Teresa Noce, Vittorio Foa in Novella, vsi trije tajniki FIOM, Bitossi in drugi. V glavnem so vsi poudarili potrebo, da se v tovarnah zagotovita svobodna sindikalna dejavnost in večja demokracija, da se na račun povečanega proizvodnega učinka zniža delovni urnik, da se odpravi nasilje delodajalcev, a življenjska raven delovnih ljudi zviša. V prvi vrsti pa so se vsi zavzemali za enotnost sindikalnega nastopa, češ da je treba na preteklost pozabiti in posvetiti vso pozornost ter dobro voljo, da se doslej obstajajoči nesporazumi med posameznimi sindikalnimi organizacijami premostijo in ustvarijo pogoji za skupni nastop.

Kot vdimo, so bila na tem predkongresnem sestanku vodstva CGIL postavljena nekatera osnovna delavska, oziroma sindikalna vprašanja tako, kot bi se bila morala postaviti že davno prej. V prvi vrsti kar zadeva demokratičnejše metode navznoter lastne sindikalne organizacije kot tudi glede odnosa le-te nasproti drugim. Neelastična stališča, posebno še, v kolikor se je z njimi izražala očitna težnja, da se tako zaščitijo interesi, ki niso bili interesi italijanskih delavcev, so konec koncev morala privesti delavce v letargijo, a zatem do odstopanja delavskih sil pred naraščajočim pritiskom vladajočega razreda gospodarjev. Ni naš namen, da bi v dramatičnem trenutku, v katerem se zaradi storjenih napak danes nahaja italijanski delavski razred, da bi v takih okoliščinah nadaljevalo a sicer več kot upravičenimi očitki, toda če bi se za takšno pot bili odločili prej, ne da bi bilo treba glavnemu tajniku za to hoditi k drugim po nasvet, bi verjetno ta prepotrebna sindikalna enotnost bila danes že v znatni meri uresničena. Vendar — bolje kasno kot nikoli, pravi pregovor.

ZANIMIVI VTISI S POTOVANJA PO TURČIJI: ANKARA

Turški človek še vedno joče pred Ataturkovim sarkofagom

Ataturk je prenesel prestolnico Turčije v Ankaro, toda Istambul je kljub temu še vedno dejanska prestolnica - Turške ženske si še vedno zakrivajo obraz, posebno pred tujcem

Ko sem zadnjič pisal o svojih vtisih v Istambulu, sem omenil turškega vojaka, ki je v vlaku proti Ankari stopil v moj kupe in tam molil in pel svoje molitve Alahu. Vrnimo se tja.

Ko je vojak odmolil, je odšel. V kupe se je vrnil medicinec in takoj sem mu obrazložil svoje občutke ob vojakovem vedenju. Sopotnik se mi je nasmehnil in mi v slabi francoščini rekel, naj grem pogledat malo po vlaku. Bil je že čas za večerjo in zato sem na poti v jedilni voz pogledal v kupeje. Kar obstal sem. Po vseh kupejih je bil enak prizor. Vsi potniki so klečali ali bili zleknjeni po tleh, tiho ali polglasno so peli, vsi obrnjeni proti soncu, ali bolje proti zahodu, kajti sonce je že davno zašlo. Tudi pozneje ni bilo mogoče zatisniti očesa. Vlak se je ustavljal na vsaki postaji in ob vsakem postanku vlaka je na hodniku nastala velika gneča. Na desetine umazanih in razcapanih ljudi se je usulo v vlak in vsi so kaj prodajali. Eni sadje, drugi slaščice, celo pečenke, kruh, razne pijače in za najbolj revne žejne potnike tudi — vodo. Zdelo bi se neverjetno, vendar je res, da tod prodajajo celo vodo, za katero mora potnik plačati dve in pol stotinke turške lire za en «su», to je za kozarec. Zanimivo je, da se v vlak povzpnejo edinole moški, dočim ostanejo dekleta in žene zunaj, na peronu, od koder kričijo in ponujajo raznovrstno blago. Na neki postaji se je pripetil žalosten primer, da je brezčuten potnik kupil od desetletnega dekletca več jabolk prav v trenutku, ko je vlak odhajal. Seveda jabolk ni plačal in dekletce je jokalo, ko je vlak oddirjal.

Turki so zelo radovedni. Vsak novi potnik, katerih se je natlačilo v kupe do zadnjega kotička, je skušal zvedeti vse. Toda oni so znali samo turški, jaz pa nič turškega, razen nekaj besed, ki sem jih mimogrede ukradel iz žepnega slovarja. In tako smo bolj z znaki kot z govorjenjem «preklepetali» vso noč.

Zgodaj zjutraj smo prispeli v Ankaro. Ko sem izstopil na lepo urejenem, modernem in čistem kolodvoru, sem že mislil, da nisem več v Aziji, ampak nekje v Evropi. Nekaj zgodovine o Ankari: Ankara ali po starem Ancyra, je glavno mesto Turčije šele od leta 1923. Zgrajena je ob robu skalnatih pečin, na katerih je še vedno stara trdnjava. Stari del mesta je še vedno bogat z ostanki arhitekture iz grško-bizantinske dobe. Od leta 1892 je Ankara nekako središče železniškega prometa ne le za Anatolijo, ampak za skoraj vso Malo Azijo. Pred prvo svetovno vojno je bila Ankara povsem nepomembno mestece in to ne le v širšem merilu, ampak celo za samo Turčijo, saj je štela komaj kakih 30.000 prebivalcev. Ko pa je Mustafa Kemal-Ataturk leta 1923 iz političnih razlogov proglasil Ankaro za prestolnico Turčije, je pridobila Ankara na važnosti tudi v mednarodnem smislu. Nova republikanska vlada je tedaj začela v neposredni bližini starega in na pol porušenega mesta graditi novo glavno mesto mlade republike. Oblasti so hotele s širokimi asfaltiranimi cestami, krasnimi parki, velikanskimi novimi palačami in moderno prometno mrežo pokazati, da je Ankara zares prestolnica Turčije, da je novo, važno mesto ali celo velemesto. Vsekakor uspeli, kar se tiče tehnične plati, ni izostal, toda ozračje, podnebje, navade prebivalstva in sam položaj mesta vendarle kažejo, da bo Ankara ostala vedno le lepo moderno mesto, ki bo sicer «de jure» glavno mesto Turčije, ki pa ne bo mogla odvzeti Istambulu značilnosti, da je Istambul «de facto» glavno mesto te države. To se odraža tudi v tem, da imajo vse tuje države še danes svoja predstavništva, kakor tudi kulturne in gospodarske ustanove v Istambulu, kjer so se strnile že pred desetletji zaradi položaja, ki ga ima to mesto.

Ankara je moderno mesto vendar srečamo tu več orientalskega kot v samem Istambulu. V starem mestu in okoli trdnjave srečujemo skoraj vse ženske še vedno v starih nošah in čeprav ne s feredžo, pa vsaj pokrite čez obraz. Posebno velja to tedaj, če zagledajo kakega tujca. Za Kemala Ataturka so nekoč trdili, da je bil njegov največji reformatorski uspeh v tem, da je turški ženski strgal feredžo z obraza. Kot kaže, ta uspeh ni bil popoln. Sicer pa mnogi hudomušni tujci zatrjujejo, da bi bilo bolje, če bi se bil Ataturk tega ne lotil, kajti ko so imele turške ženske feredže so se verjetno zdele moškim mnogo lepše kot so v resnici. Pri njih so dejansko lepe le oči, dočim je ostalo precej, da, precej povprečno ali celo mani kot povprečno.

Prodajalec pijače «boze», ki jo delajo iz koruzne moke

Ataturkov poizkus s feredžo pa se ni omejil samo na to. Njegov namen je bil, da bi se turška ženska bolj emancipirala in se prerinila v normalno življenje kot enakopravno bitje. Ne bi hoteli trditi, da ta podvig ni uspel, ker ne poznamo razmer, ki so vladale pred Ataturkom, toda tudi danes je za naše pojme turška ženska še vedno zapostavljena. Po ulicah, lokalih in uradih le redko srečaš žensko. Ona čepi večinoma doma. Nekega večera sem šel v kino in iz radovednosti opazoval občinstvo. V vsej dvorani je sedela ena sama ženska in še ta je bila precej, precej v letih.

Značilnost stare Ankare je že omenjena trdnjava, značilnost nove Ankare pa Ataturkov mavzolej, ki je zgrajen nekaj kilometrov iz mesta. To je največja zgradba v Ankari in jo vidiš z vseh koncev mestá. Imenuje se Ataturkov mavzolej zato, ker je tu pokopan Ataturk. Toda to ni spomenik samo Ataturku, ampak hkrati spomenik vsem, ki so se za novo Turčijo borili, je spomenik neznanemu vojaku in nekako zunanji znak zahvale vsem, ki so pripomogli k novi turški republiki. Ne bomo se tu spuščali v razpravljanje o upravičenosti te zahvale, kajti to so le vtisi s potovanja, niti ne bomo ocenjevali reformatorskega dela Kemala Ataturka, ki je pokopan v mavzoleju in ki je dejanski ustanovitelj nove Turčije, toda priznati se mora, da turško ljudstvo še danes ljubi in ceni tega svojega državnika, ki je Turčiji začrtal novo pot. To dokazujejo prave procesije Turkov, ki prihajajo v Ataturkov mavzolej iz vseh, tudi najbolj oddaljenih predelov Turčije, da bi se poklonili njegovemu spominu. Bil sem priča joku številnih ljudi, ki so od kdo ve kod prišli k sarkofagu, v katerem leži Ataturkovo truplo, da bi se tu izjokali zaradi njegove smrti.

MARIO MAGAJNA

Pred studencem. Gre za uspeh fotografa: čim ga Turkinja opazi, si zakrije obraz

Drobne iz kulturnega življenja

V MEHIŠKEM PRAGOZDU se že dalj časa mudi etnološka odprava, ki proučuje življenje plemena Lakandon. To pleme je indijanskega porekla in izhaja iz nekdanjih Majev. Mladi ameriški znanstvenik Juan Leonard, ki je član te ekspedicije, je preživel mesec dni med temi ljudmi. Sprejeli so ga kot prijatelja in zato je mogel ugotoviti, da so razumni in pošteni ljudje, vendar pa na zelo nizki razvojni stopnji in zelo zaostali zaradi tega, ker žive v skrajno slabih življenjskih razmerah. Njihova največja nadloga so razne bolezni, ki jih tako rekoč desetkajo, tako da se število tega plemena naglo krči.

✶

V DESETIH LETIH odkar je bila češkoslovaška kinematografija podržavljena, je bilo v češkoslovaških filmskih studiih izdelanih 150 umetniških filmov ter več sto kratkometražnih filmov iz znanstvenega, umetniškega in kulturnega sveta. Število kinematografov se je v istem času na Češkem skoraj podvojilo. Na leto obisku je češkoslovaške kinematografe okoli 160 milijonov obiskovalcev.

✶

ŽE DOLGO SE JE V SLOVENIJI čutila potreba po časopisu, ki bi skušal slovenski jezik očistiti tuje navlake in ga obvarovati pred kvarnim vplivom drugih jezikov, to se pravi časopis, ki bi skušal ohraniti bogati slovenski jezikovni zaklad neokrnjen in nepokvarjen. To bo gotovo opravil novi poljudno znanstveni časopis «Jezik in slovstvo», ki ga bo izdajalo Slavistično društvo v Ljubljani v založbi «Obzorja» v Mariboru. Med šolskim letom bo časopis izhajal vsakega 15. v mesecu in letna naročnina bo 300 dinarjev. Njegov odgovorni urednik je dr. Jože Mahnič, urednik jezikovnega dela dr. Tone Bajec, za literarno-zgodovinski del pa dr. Marija Boršnik.

✶

NA MOSKOVSKEM TRGU VSTAJE je osrednja medicinska knjižnica, ki hrani literaturo o vseh medicinskih vprašanjih in o številnih znanstvenih panogah, ki so v zvezi z medicino. Knjižnico so ustanovili leta 1919 in je štela tedaj komaj 30 tisoč knjig. Danes je to ena največjih knjižnic in šteje že nad milijon zvezkov. Tu se zbirajo medicinske knjige, ki izhajajo v Sovjetski zvezi in tridesetih drugih državah. Knjižnica hrani tudi številne tovrstne redkosti, kot na pr. slovito delo Avicene «Pravila medicinske znanosti», ki je bilo tiskano že leta 1608. v Benetkah.

★

*NAJBOLJŠA LJUDSKA KNJIŽNICA na Češkem je prav gotovo praška mestna knjižnica, ki ima celo mrežo podružnic tudi na periferiji Prage. Knjižnica razpolaga z 800.000 zvezki in je samo v lanskem letu posodila bralcem na dom nad 2 milijona 300 tisoč knjig. Od teh je bilo 400 tisoč strokovnih del. Poleg tega je njene čitalnice obiskalo 600 tisoč obiskovalcev, ki so čitali, oziroma študirali dela, ki jih knjižnica ne more izpos

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

Pet let „Matajurja"

«Matajur», glasilo beneških Slovencev, proslavlja te dni petletnico svojega obstoja. Pet let je kratka doba v življenju naroda, toda za beneške Slovence, ki so z «Matajurjem» prvič dobili časopis v svojem materinem jeziku, je ta jubilej velikega pomena.

Beneški Slovenci ljubijo svoj jezik, saj bi ga drugače ne ohranili dolga stoletja vladanja beneške republike, pa čeprav je ravnala z njimi v primeri s kasnejšimi gospodarji zelo širokosrčno. Še manj pa bi ga ohranili, če bi jim ne bil tako globoko zakoreninjen v srcu, v skoraj stoletnem pritisku, ko je šlo več rodov skozi raznarodovalne šole; pritisku, ki je dosegel za časa fašizma skrajno stopnjo. «Matajur» je dal tej globoko zakoreninjeni ljubezni do rodnega jezika le še več poudarka in izraza s tiskano besedo, ki se širi tja do zadnjega zaselka v hribih, kamor vodijo le steze in kamor morajo ljudje znositi vse, kar jim je za življenje potrebno, s kosem na ramah. Razširil se je po Nadiški, Terski in drugih dolinah, kjer se je ohranila domača beseda kljub preganjanju, izdajstvu domačih janičarjev in nestrpnosti raznih malih oblastnikov, ki so zatajili svoj rod, kakor hitro so se malce povzpeli nad svoje brate.

«Matajur» je v teh petih letih budil narodno in socialno zavest Benečanov, predvsem pa njihovo človeško dostojanstvo, preganjal iz ljudi stoletni strah, ki so mu ga vcepili razni oblastniki, da bi ga laže zatirali, vrnil številnim ljudem vero vase in jih odvajal hlapčevstva. Povsod je branil njihove pravice, zahteval zanje dela in kruha in se boril za mirno sožitje obeh narodov, proti vsaki narodnostni nestrpnosti in proti odpadnikom, ki pljujejo na domačo besedo. Zato lahko trdimo, da je opravil v teh letih važno in veliko poslanstvo med to skrajno zahodno vejo našega rodu, ki živi na tem lepem, toda nesrečnem kosu naše zemlje.

Bratskemu glasilu beneških Slovencev želimo zato ob tem skromnem jubileju, da bi še dolga leta opravljal svoje plemenito poslanstvo med tem revnim in zapostavljenim ljudstvom, mu kazal pot v lepšo bodočnost, ga dvigal in krepil v njem vero v lastne moči. S tem bo še bolj okrepil temelje za mirno, toda enakopravno sožitje obeh narodov, ki se v teh dolinah stikata in ki sta si že nad tisočletje mejaša.

Zato «Primorski dnevnik» uredništvu in upravi «Matajurja» ob tej pomembni obletnici iskreno čestita.

Seja pokrajinskega upravnega odbora

Na zadnji seji pokrajinskega upravnega odbora, ki ji je predsedoval odv. Culot, so odborniki razpravljali o navadnih upravnih vprašanjih. Tako so v začetku seje odobrili razpis natečaja za mesto čevljarja v umobolnici ter prispevek v znesku 25.000 lir za planinski praznik. Izrazili so nadalje povoljno mnenje glede kolavdacije ureditvenih del na cesti v bližini Palmanove in za plačilo zadevnih stroškov podjetju inž. Urbanija. Končno so odobrili še plačilo računov v znesku 1,600.000 lir za ustanove pokrajinske uprave.

125 milijonov lir za dograditev spomenika „Ara Pacis" pri Medeji

Med drugim je treba zgraditi tudi pot k spomeniku

Komisija notranjega ministrstva je odobrila zakonski osnutek, ki določa izplačilo 125 milijonov lir «državnemu odboru simbola človečanskega bratstva» za dokončna dela in otvoritev spomenika «Ara Pacis» na hribu pri Medeji.

V zvezi s tem spomenikom krožijo med goriško javnostjo najrazličnejše govorice, po katerih naj bi se baje marsikateri član odbora okoristil z velikimi denarnimi prispevki, ki jih je država dala za gradnji spomenika, ki naj bi predstavljal oddolžitev živih vsem tistim, ki so padli v zadnjih vojnah. Dela so ostala nekje na polovici, kajti potrebno je zgraditi pot do spomenika in urediti njegovo okolico.

Pričakuje se, da bo nakazana vsota zadostovala za izgotovitev še preostalih del. Obenem ne bi bilo napak, če bi se iz uradnih krogov kaj več izvedelo o celotnem vprašanju, da bi bila javnost pomirjena spričo ne preveč razveseljivih govoric.

Lestvica učiteljev večernih tečajev

Solsko skrbništvo v Gorici obvešča, da je na sedežu skrbništva ter didaktičnih ravnateljstev na vpogled lestvica prosilcev za poučevanje na večernih tečajih v šolskem letu 1955-56.

Morebitne pritožbe zaradi nepravilnega ocenjevanja v lestvici je treba predložiti šolskemu skrbništvu do 7. oktobra t. l.

Mladenič obsojen na plačilo globe

Na plačilo 1.000 lir globe je goriška sodnija v sredo obsodila 20-letnega Renza Cozzuta iz Ul. Franconia štev. 11 v Gorici. Cozzuto se je moral zagovarjati zaradi odstranitve nekega varnostnega napisa. Vsa stvar se je dogodila 6. februarja letos, ko je bil v Gorici pustni sprevod. Tistega dne popoldne je šel proti goriškemu gradu del pustnega sprevoda. Ko je prišel sprevod do nekega mesta, je Cozzuto, ki je bil v tem sprevodu, zagledal ob strani ceste napis: «Pericolo, bomba inesplosa». Mladenič je takoj zapustil sprevod in odšel iskat strelivo, ki ga je kmalu našel, in sicer bombo vrste «Sipe». Kaj se je z bombo zgodilo ni znano, kajti njegove trditve so različne. Dejal je tudi, da je bombo pustil na kraju in odnesel samo napis. Za Cozzuta je na razpravi pričal tudi L. Mischou, ki je dejal, da je sam pregledal strelivo in ugotovil, da ni nevarno. Kljub vsemu pa je sodnik Cozzuta spoznal za krivega in ga obsodil.

Obsojen zaradi prestopa meje

Na zatožni klopi kazenskega sodišča v Gorici se je v sredo zagovarjal 22-letni Antonio Walter Zacaria iz Francavilla Fontana (Brindisi), ki je bil obtožen zaradi nedovoljenega prehoda državne meje.

Obtoženec je priznal, da je zakrivil kaznivo dejanje in je to skušal opravičiti s pripovedovanjem celotne zgodbe. Kot študent se je lanskega septembra vpisal v vojaško akademijo v Spoletu; po skoraj petmesečnem obiskovanju akademije je dobil kratek dopust in odšel v Padovo, kjer naj bi bil na brucovanju. Tu se je opil in se kaznje znašel streznjen v neki hotelski sobi, od koder se je zaradi bojazni pred ukorom odpravil najprej v Treviso, nato pa v Gorico. Tu je v bližini goriškega pokopališča odšel v Jugoslavijo z namenom, da bo od tu odšel v Avstrijo in dalje v Švico, kjer ima zaročenko in možnost zaposlitve. Njegovi načrti pa so se izjalovili, kajti čim je prestopil mejo, so ga jugoslovanski obmejni organi aretirali in ga odpeljali v solkanske zapore, nato pa v zapore v Ljubljano.

Zacaria je bil svoj čas obsojen pred vojaškim sodiščem v Padovi, in sicer prvič 3. junija letos na 11 let zapora, in na odvzem pravice do javnih služb zaradi dezertiranja in odhoda v inozemstvo, 1. julija letos pa ga je obsodilo na 4 mesece vojaškega zapora zaradi nameravanega dezertiranja. Kaznim vojaškega sodišča se je pridružila še kazen goriške preture, ki je Zacarijo spoznala za krivega in ga obsodila na 2 meseca zapora in plačilo globe 16.000 lir.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Alesani, Ul. Carducci 12 - tel. 22-68.

KINO

CORSO. 16.30: «Zgubljen kontinent», cinemascop.
VERDI. 16.30: «Otrok neznancev».
CENTRALE. 17.00: «Divjanje nad mestom», W. Holden.
VITTORIA. 17.15: «Varana», L. Bosè in P. Grassoy.
MODERNO. 17.00: «Ljubezni in strupi», A. Nazzari in A. Nievo.

Zadnja pot Franca Jakončiča

Včeraj popoldne ob 4. so na vaškem pokopališču v Šempetru pri Gorici pokopali dr. Franca Jakončiča, ki je umrl 24. septembra v celjski bolnišnici.

Posmrtne ostanke so s furgonom pripeljali v cerkev, od koder se je razvil dolg sprevod proti pokopališču. Takoj za krsto so šli pokojnikovi sorodniki, za njimi pa veliko število pogrebcev, ki so pospremili pokojnega Jakončiča na njegovi zadnji poti. Poleg domačinov je bilo tudi precej ljudi z naše strani. Med njimi je bila tudi delegacija, ki je nosila venec z napisom «Slovenci v Italiji».

Na vaškem pokopališču je šempetrski zbor pri odprtem grobu najprej zapel «Gozdič je že zelen», zatem pa je pokojnikov prijatelj tov. Marij Bratuž z izbranimi besedami prikazal izredni lik pokojnega Franceta. Želel mu je lahko bivanje v domači grudi.

Za njim je spregovoril tajnik SKGZ dr. Lambert Mermolja. Dejal je, da je bil vedno zaveden Slovenec in da se je med vojno neustrašeno pridružil osvobodilnemu pokretu ter z vsemi svojimi silami pomagal, da nam je čim prej zasijala svoboda. Bil je tudi zaprt in obsojen na smrt, toda to njega ni strlo, ampak je vztrajno in nesebično nadaljeval z borbo ter tudi drugim pomagal in jih vzpodbujal za dosego tako plemenitih ciljev. Ob koncu mu je želel miren počitek v osvobojeni zemlji.

Šempetrski pevski zbor je za slovo zapel še «Vigred se povrne». S solzami v očeh se je ljudstvo poslovilo od svojega sina.

Koncert v Doberdobu

Jutri zvečer bo v doberdobski občinski dvorani inštrumentalni koncert. Nastopila bo domača godba.

Vabljeni vsi!

KDAJ ZAČNEJO GRADITI obljubljeno cesto v Trčmun?

O gradnji te ceste govorijo že deset let, sedaj pa pravijo na sovodenjskem županstvu, da imajo na razpolago za gradnjo 30 milijonov lir

Kdo ne ve kaj je in kje je Trčmun? Vsi Slovenci vedo, da je Trčmun rojstna vas pokojnega pesnika Ivana Trinka. Vas je visoko v hribu in kar visi na rebri Kamorkoli se človek ozre, vidi strmino, skale in prepade. Visoki zidovi podpirajo zemljo v majhnih njivicah in branijo, da je ne odnese voda v dolino, kadar dežuje. Tukaj je zemlja s potom zalita, skrbno obdelana, a malo rodovitna.

Rekli smo, da stoji Trčmun visoko v hribu. Pot, ki vodi v vas, je kakor lisičja steza. Človek, ki gre iz doline v Trčmun, se mora močno spotiti. Zdi se, da je ta vas od vseh pozabljena, izvzemši davkarjev, ki pa ne hodijo terjat denar v Trčmun. Kmetje sami jim ga morajo nositi v dolino. Tudi Trčmunu kot drugim vasem Beneške Slovenije so v teh povojnih letih dosti obljubljali, a zelo malo od teh obljub je bilo izpolnjenih. Torej, dosti obljub, malo pomoči!

Že deset let se govori o cesti, ki bi morala biti zgrajena od Gabrovice do Trčmuna. «Že večkrat so prišli zemljemerci s svojimi kopiti», pravijo Trčmunci, «večkrat so že cesto zmerili, a kopati kdo ve kdaj začnejo.» Pred dvema letoma so pravili, da je ministrstvo za javne dela odobrilo sedem milijonov lir za zgraditev te ceste. Sedaj pravijo na občini v Sovodnjah, da je odobrenih kar trideset milijonov lir.

Če so vsi ti milijoni na razpolago, zakaj ne začnejo dela? V naši dolini je dosti brezposelnih delavcev, ki težko čakajo, kdaj se kje kakšno delo začne, da zaslužijo košček kruha zase in za družino. «Bi morali protestirati na občini in če to ni zadosti, pa še v Vidmu in naprej», sem rekel sedemdesetletnemu starčku v Trčmunu. Moj nasvet je starec z nasmehom sprejel. Z ostrimi očmi me je pogledal v obraz, z roko obrisal velike osivele brke in odgovoril: «Kaj hudiča pomaga protestirati. Kdor ima poln trebuh, se ne zmeni za tistega, ki mu krulí v želodcu od lakote. Kdor se vozi z avtomobilom po asfaltiranih cestah, se ne spomni na tistega, ki mora nositi na hrbtu velika bremena po slabih in nevarnih poteh.» Ko je to spregovoril, se je jezno obrnil in se zgubil v zakajeno hišo. Mu nisem zameril njegovega obnašanja, kajti uganil sem, da je bil mož v svojim dolgem življenju večkrat razočaran.

JANEZ JURMAN

ŠPORTNI DNEVNIK

LAHKOATLETSKE TEKME IN PRIREDITVE

Danes se prične na milanski Areni državno lahkoatletsko prvenstvo

Ali bodo Lombardo, Meconi, Scavo, Bravi, Consolini, Leone, Paternoster, Greppi, Fassio in Turci ponovili svoje dobre rezultate?

Danes se prične v Milanu na «Areni» italijansko državno prvenstvo za posameznike v lahki atletiki. Tik pred tem prvenstvom je stanje v italijanski lahki atletiki tako (navajamo prvih pet najboljših rezultatov v posameznih disciplinah; kjer ima rezultat na petem mestu več atletov, jih navajamo vse):

Moški

100 m: 10"6 De Murtas, Gnocchi, 10"8 Ghiselli, Sangermano, Lombardo, Archilli, D'Asnasch, Galbiati, Annoni.

200 m: 21"1 Lombardo, 21"6 Gnocchi, 21"7 Montanari, 21"9 Archilli, 22" Grossi, Sangermano, Colarossi, D'Asnasch.

400 m: 47"8 Lombardo, 48"5 Grossi, 48"8 Porto, 48"9 Spinozzi, 49"1 Archilli.

800 m: 1'52"5 Scavo, 1'53" Spinozzi, 1'53"9 Baraldi, 1'54"2 Coliva, 1'54"2 Gelmi,

1500 m: 3'55"6 Baraldi, 3'58"6

LOMBARDO

Scavo, 3'58"6 Gelmi, 3'58"8 Ambu, 4'00" Coliva, 4'00" Gandini.

5000 m: 15'08"4 Perrone, 15'10"2 Ambu, 15'16"4 Gandini, 15'17" Peppicelli, 15'19" Lavelli.

10.000 m: 31'33"2 Martini G. B., 31'42"2 Peppicelli, 31'49"1 Del Sole, 31'55"6 Lavelli, 31'57"4 Perrone.

GNOCCHI

110 m zapreke: 15" Poletti, Massardi, Nardelli, 15"1 Venturini, 15"3 Albanese.

400 m zapreke: 53"4 Filiput, 53"7 Martini M., 53"9 Fantuzzi, 54"4 Bonanno, 54"4 Latini.

Višina: 1,93 Roveraro, Degoli, 1,90 Carnevali, 1,86 Martini B., 1,85 Gruttadauria, Vaccarone, Cordovani.

Daljina: 7,42 Bravi, 7,39 Ulivelli, 7,16 Colatore, 7,15 Canattieri, 7,05 Druetto.

Troskok: 14,96 Trogu, 14,52 Simi, 14,45 Pagnini, 14,35 Carpi, 14,28 Riccitelli.

Palica: 4,30 Chiesa, 4,20 Ballotta, 4,10 Scaglia, 3,80 Sattin, Cassanello, Rinaldi, Cappellari G.

Krogla: 16,05 Meconi, 15,24 Monguzzi, 15,04 Profeti, 14,89 Fusilli, 14,28 Mercandelli.

Disk: 54,65 Consolini, 47,66 Tosi, 46,72 Meroni, 46,31 Guidi, 46,05 Giacobbo.

Kopje: 66,97 Bonajuto, 66,86 Ziggiotti, 62,79 Lievore, 62,12 Farina, 60,43 Rosati.

Kladivo: 56,67 Taddia, 55,36 Giovanetti, 54,53 Cereali D., 54,40 Lucioli, 51,14 Tavernari.

4x100 m: 41"9 Riccardi, 42" Etruria, 42"2 Gallaratese, 42"8 Giglio Rosso, 43" C.R.A.L. Bassano.

4x400 m: 3'21"2 Coin, 3'23"2 Pirelli, 3'23"2 A. S. Roma, 3'24"2 Atletica Brescia, 3'24"2 Virtus Lucca.

Ženske

100 m: 11"8 Leone, 12"1 Musso, 12"2 Greppi, 12"4 Valenti, 12"5 Bertoni.

200 m: 24"6 Leone, 25"4 Bertoni, 26"1 Ferrario, Musso, 26"2 Valenti.

800 m: 2'21"1 Bombardieri, 2'21"6 Albano, 2'26"2 Folletti, Baldo, 2'26"6 Fozzer.

80 m zapreke: 11"3 Greppi, 11"5 Musso, 11"7 Rossi A., 12"2 Landi, 12"3 Fassio.

Višina: 1,57 Paternoster, 1,55 Giardi, 1,53 Masoero, 1,50 Palmesino, Perri, Rossi.

Daljina: 5,74 Fassio, 5,49 Musso, 5,46 Mattana, 5,44 Cicognani, 5,41 Pinto.

Krogla: 12,97 Paternoster, 12,01 Coletto, 11,83 Benzon, 11,77 Turci, 11,51 Rossi.

Disk: 43,82 Paternoster, 41,93 Netzbandt, 40,06 Cordiale, 38,82 Nannetti, 37,67 Bondesan.

Kopje: 43,51 Turci, 40,73 Rossi 37,21 Marchione, 36,16 Burattini, 34,49 Camnasio.

4x100 m: 49"2 Fiat, 49"8 S. C. Italia, 49"8 C.U.S. Roma, 50"1 Urbe, 50"3 Ginnastica Ts.

V nekateri disciplinah so v letošnjem letu italijanski atleti dosegli lep napredek. Zlasti je n. pr. Mecconi krepko pomaknil naprej zastavico rekorda. Tudi čas Lombarda na 200 m je odličen in kar težko verjameno, da ga bo na sedanjem tekmovanju ponovil. V teku na 800 m je le nekaj tekmovalcev, ki se bližajo času 1:50; med temi je najboljši še zelo mladi Scavo. Zadovoljivo je tudi povprečje na 100 in 400 m, medtem ko ni pomembnih tekačev na 1500, 5000 in 10000 m. Isto velja za tek na 110 m zapreke; na 400 m zapreke pa je Filiput tudi še precej daleč od svojega rekorda. Razmeroma dobri so skakalci v daljino, manj v višino. V disku, ki je bil dolgo dobo italijanska domena na važnejših mednarodnih prireditvah, je še samo Consolini ohranil dobro daljino, medtem ko je Tosi opešal. Poboljšalo se je stanje v metu kopja, medtem ko je dokaj statično v metu kladiva s tendenco nazadovanja kar zadeva Taddio. Nič izrednega ni troskok, če

TADDIA

izvzamemo Trogija. S palico skačejo trije čez 4 m, ostali pa precej zaostajajo.

Med ženskami je dosegla lep uspeh Leone z novima rekordoma na 100 in 200 m, pa tudi Greppi je izboljšala rekord na 80 m zapreke. Končno je pred kratkim Rimljanka Paternoster zrušila še edini predvojni rekord in sicer v skoku v višino, ki ga je s 1,56 imela Valla. Nov rekord je le za 1 cm boljši in v mednarodnem merilu ni kaj izrednega, toda Pateronster je vsaj prebila psihološko pregrajo že zastarelega rekorda. Ta tekmovalka pa je letos najboljša tudi v metu krogle in diska, medtem ko je v metu kopja na šestem mestu.

Še en madžarski svetovni rekord

Štafeta 4 x 1500 m 15:14,8

BUDIMPEŠTA, 29. — Na lahkoatletskem mitingu v Budimpešti, ki mu je prisostvovalo 30.000 gledalcev, je danes madžarsko moštvo, ki so ga sestavljali Mikes, Tabori, Roszavoelgyi in Iharos, izboljšalo svetovni rekord v štafeti 4x1500 m s časom 15:14,8. Tudi prejšnji rekord je pripadal Madžarom s časom 15:21,2 in sicer od poletja 1954. Posamezni tekmovalci so svoje proge pretekli v sledečih časih: Mikes 3:52, Tabori 3:46,6, Roszavoelgyi 3:48,4, Iharos 3:47,8.

Iharos je napovedal, da namerava v kratkem poskusiti zrušiti svetovni rekord na 2000 m.

Ceccherinijeva ostavka je bila odbita

Poslanec Ceccherini iz Vidma, član Saragatove stranke, je podal ostavko na svoj položaj predsednika parlamentarne športne skupine zaradi sankcij, ki so bile uporabljene na račun kluba Udinese, pri katerem je tudi on član vodstva. Ker pa Ceccherini ni bil član vodstva Udinese, ko so se zgodili inkriminirani dogodki, njegova ostavka ni bila sprejeta. Prav tako ni bila sprejeta ostavka podpredsednika poslanca Priora.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

Dva velika šahista iz SZ na zagrebškem turnirju

Šahovska sekcija SZ je določila za mednarodni šahovski turnir v Zagrebu, ki se bo začel 1. oktobra, velemojstra Vasilija Smislova in Efima Gellerja. Oba velemojstra sodita med najmočnejše sovjetske velemojstre, saj sta na dosedanjih mednarodnih in domačih turnirjih dosegla niz izrednih rezultatov. V naslednjih vrsticah objavljamo šahovsko biografijo obeh velemojstrov.

Smislov igra šah od šestega leta (rojen 24. marca 1921), a v 17. letu je osvojil mladinsko prvenstvo SZ. Mojstrski naslov je dobil 1938. leta z zmago na prvenstvu Moskve. Sampionata SZ se je prvikrat udeležil l. 1940 in je osvojil tretje mesto. Na XIII. šampionatu SZ je bil drugi, za Botvinikom, a večkrat je bil prvak Moskve. V radijskem matchu SZ:ZDA je njegova zmaga z 2:0 nad Reshevskym odjeknila senzacionalno. Njegov prvi uspeh na mednarodnem turnirju pa je bilo tretje mesto v Groningenu 1946. leta. Na turnirju za svetovno prvenstvo 1948 pa je bil drugi za Botvinikom. Na šampionatu SZ 1949 je delil prvo mesto z Bronsteinom. Na turnirju kandidatov 1950 je osvojil tretje mesto, a na velikem mednarodnem turnirju v Budimpešti 1952 je delil tretje do peto mesto. Na prvenstvu SZ 1951 je bil četrti, toda pred Botvinikom, Bronsteinom in drugimi. Na turnirju kandidatov v Zuerichu se je plasiral pred Keresom, Reshevskym, Bronsteinom itd. in se s tem kvalificiral za dvoboj s svetovnim prvakom Botvinikom, ki se je končal z neodločenim rezultatom 12:12. Letos je na 22. prvenstvu SZ delil prvo in drugo mesto z Gellerjem, s katerim je izgubil dvoboj za naslov šampiona SZ s 3:4. Potrebno je še opozoriti, da ima Smislov pravico do neposredne udeležbe na naslednjem turnirju kandidatov ter da je na uradni svetovni rang listi takoj za Botvinikom na drugem mestu.

Velemojster Geller je štiri leta mlajši od Smislova. Njegov prvi večji uspeh je bilo prvenstvo Odese v 16. letu. Mojstrski naslov je dobil 1949. leta ko se je plasiral v finale šampionata SZ. Na državnem prvenstvu 1951 je delil drugo in tretje mesto za Keresom, toda pred Smislovom, Botvinikom, Bronsteinom in drugimi. Leta 1952 je bil na turnirju v Budimpešti drugi za Keresom. Na obeh turnirjih sta bili močno zapaženi njegovi zmagi nad svetovnim prvakom Botvinikom. Na medconskem turnirju v Stockholmu 1952 je osvojil prvo in trto mesto in dobil velemojstrski naslov. Na XX. šampionatu SZ je bil tretji, na turnirju kandidatov v Zuerichu pa je delil 6. in 7. mesto. Letos je na XXII. državnem prvenstvu SZ delil prvo mesto s Smislovom, a v matchu je premagal Smislova in osvojil letošnji naslov prvaka SZ. Geller je poznan kot izredno borben igralec, kar se je pokazalo tudi na sedanjem turnirju v Goeteborgu, kjer je po slabem startu z zmag prebil med vodilne.

Udeležba Gellerja in Smislova, dveh velemojstrov vrha svetovne rang liste, zelo prispevala k pomenu in zanimanju za zagrebški turnir.

Kaj bo Fiorentino z igralcem Ortego?

FIRENZE, 29. — Tu je danes prvič treniral južnoamerikanki igralec Ortega, ki je zadnja pridobitev Fiorentine. Ker pa ima Fiorentina v svojih vrstah že Julinha in Montuorija, Ortege ne bo mogla vpisati med svoje redne igralce. Pač pa se zdaj zanj potegujeta Spal in Lanerossi, ki bi jima Fiorentina igralca odstopila ali vsaj posodila.

Kazni in globe

Po nedeljski tekmi je disciplinska komisija nogometna liga prisodila posameznim klubom lepe denarne kazni. Tako je kaznovana Genoa s 300.000 lirami globe zaradi nekorektnega obnašanja občinstva do sodnikov in nasprotnikovih igralcev. Zaradi podobnih vzrokov morajo para plačati Catania 150.000, Fiorentina in Novara po 45.000, Trestina pa 30.000. Za eno leto je bil diskvalificiran Nesti (Inter). Globe morajo plačati igralci Comaschi (Napoli), Piccioni (Novara), Greco, Castelli, Tre Re, Granata (Napoli) in Azzini (Padova) po 6000 lir.

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 30. t. m. ob 18. uri film

Mračna mladost

Igralci: Fernando Sol... Rosita Quintana

Kino na Opčinah

predvaja danes 30. t. m. z začetkom ob 18. uri film:

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Druga knjiga)

TEŽKA JE POT DO UČENOSTI

89. Četrto poglavje: NA PRIPRAVNICI ZA GIMNAZIJO - BALKANSKA VOJNA - LOVEC

Danes, ko sem že prekoračil petdeseto leto in sebe vendar kolikor toliko poznam, bi dejal, da so bile vse življenje moje storitve predvsem odvisne od trenutnega navdiha, od inspiracije. Na ta navdih, na to inspiracijo, je kajpada učinkovalo lahko več činiteljev, jo pospeševalo ali zaviralo. V tistem letu sem bil prepričan, da je krivda za izpremembo odličnih v slabo oceno v bistvu samo v tem, ker me je moj dobri in nesrečni sosed vsakokrat vznemirjal s prošnjo, da bi mu posodil peresce.

Živo se še spominjam tistega jutra, ko se je pripetil usodni dogodek. Ravnatelj Pretner je stopil v razred in zapovedal, naj pripravimo zvezke za šolsko nalogo. Razgrnil sem zvezek pred sabo na klopi, nataknil pero na «ročnik» (peresnik) in z vznemirjenjem pogledal na soseda, ki je bil prav tako razgrnil zvezek in odprl pušico, da si pripravi pisalno potrebščino.

Takrat sem se čutil že nekako z živci «sinkronično» povezanega s svojim ljubeznivo nesrečnim sošolcem. Fišer se je delal, kot da je z njim vse v redu. Toda moji občutljivi živci so mi naznanjali, da v njem drgeta negotovost, ki se utegne kmalu sprostiti v neki prošnji ali zahtevi do mene. Bil sem nervozen, razdražen, in sem na pol sledil diktatu, na pol pa brskanju in gibom svojega sošolca.

Bil sem že precej sredi naloge — s kotičkom očesa sem opazil, da Fišer še sploh ni začel pisati po zvezku —, ko zaslišim nenadoma znani neskončno proseči glas, ki me vpraša:

«Bartol, ali mi lahko posodiš peresce?»

Popade me srditost, kajti že nekaj časa sem pričakoval to prošnjo, in že mu hočem z jezo pahniti pušico s peresi pod klop, ko naju zadene ostri ravnateljev pogled. Ne spominjam se, ali je samo s pogledom ali tudi z besedo vprašal, kaj počenjava. Dvignil sem roko in dejal:

«Gospod ravnatelj, Fišer nima peresa.»

18.

Ni mi treba pripovedovati, da mi je bilo že v naslednjem trenutku žal. Fišer ni mogel pisati naloge in je prejel ostro kazen, ki jo je moral izvršiti doma. Bilo je dan ali dva pred velikonočnimi počitnicami in zgrozil sem se nad tem, kar je bil ravnatelj učencu naložil: kakih stokrat napisati neki stavek ali odstavek.

Domov sem prišel s slabo vestjo. Navajal sem si vse razloge, po katerih bi bil upravičen, da sem storil omenjeno dejanje. Vse se mi je ujemalo, vse me je opravičevalo, razen lastne vesti. Morda bi bil stvar v sebi le nekako potlačil, da me ni naslednji dan poklical oče, ko se je vrnil iz urada, ob stran in mi kar najbolj svečano in resno dejal, da mu je Fišerjev oče povedal, kako sem bil njegovega sina zatožil, in da je to nad vse slabo dejanje.

Bilo je prvič, da sem videl očeta v takem razpoloženju in prvič, da sem ga slišal tako govoriti. Za malenkosti se je jezil in tudi zavpil name. Toda takrat mi je govoril popolnoma resno:

«Veš, Vladi, bilo je to zelo grdo od tebe. Tvojega sošolca oče ima šestero otrok in težko jih prezivlja. Naj je bil razlog kakršen koli, ti ne bi bil smel tega storiti. Fišerju si pokvaril vse velikonočne počitnice. Kazen bo moral pisati sleherni dan, da jo izgotovi. Tu imaš škatlico s peresi in mu jo daj. Glej, da nikoli več ne storiš kaj takega.»

Vem, da se nisem prav nič zagovarjal in da sem bil globoko pretresen. Videl sem se črnega v srcu kakor noč. Vzel sem škatlico s peresi in jo na prvi dan šole po počitnicah izročil Fišerju. Bržkone sem se mu po očetovem navodilu tudi opravičil, morda sem mu dal tudi kak peresnik. Naj mi moj nad vse dragi prijatelj ne zameri, če povem, da tudi po tem dogodku nisem opazil, da bi bil imel kdaj s seboj vse šolske potrebščine, peresnik in peresca. Če je imel v pušici škatlico s peresci, mu je za gotovo manjkal peresnik. Če je imel tega, so mu manjkala peresca. Vsa sreča je bila v tem, da je bilo, ko mu je naenkrat izginila škatlica z vsemi peresci, šole že konec in sem se jaz odpravljal na vstop v gimnazijo, on pa je ostal na pripravnici, da izpolni še drugi letnik. Tako mi je bila v kali izpodrezana možnost, da bi bil še drugič proti svojemu dobremu in dragemu sošolcu grešil. Naj vzame zato to izpoved kot ponovno opravičilo na znanje.

* * *

Drugi moj greh na pripravnici je bil na zunaj zelo podoben prvemu, čeprav je bil povsem drugačnega psihološkega izvora. Zapomnil sem si ga bil do danes prav tako natančno, čeprav zanj na žalost nisem občutil istega kesanja in istega grizenja vesti. Naj bo temu vzrok moja zakrknjenost ali povsem neznatne posledice: moje dejanje se mi ni sicer zdelo lepo, a ga tudi nisem posebno obžaloval.

Ponovno sem pripovedoval o svojem risarskem prizadevanju, pa tudi o nemajhni nečimrnosti, ki me je spreletavala ob zavesti, da rišem bolje od ostalih sošolcev. Če mi je bil kdo kos v izvedbi šolskih risarskih nalog, ki so obstajale povečini v brezosebnem kopiranju in prerisavanju, pa sem si domišljal, da posekam slehernega v svobodni invenciji po lastni volji izbranega predmeta.

Eno ali dve šolski klopi pred mano je sedel zelo priden, sicer pa tih deček, neki B.....č, ki je imel, če se prav spominjam, neko rahlo napako v hoji. V svojem nastopu pri učenju bil skromen, vendar ne plah, bil je zelo bister pri učenju in je užival tudi priznanje razrednega učitelja. Precej dolgo ga skoraj nisem bil opazil, ko me nenadoma pri neki profesorjevi uri pritegne neka njegova čudna dejavnost v razredu. Na kolenih je držal risalni blok in s svinčnikom v nekaj jasnih, čistih potezah narisal obris — leva.

Naj sem bil še tako domišljav na svojo risarsko sposobnost, toda slep le nisem bil. V trenutku sem spoznal, da me jaz v nekaj tako kratkih in določenih potezah ne more narisati tudi tako priljubljene živali, kot je bil zame B..... Ljubosumnost me je zbodla v srcu in ne da bi pomisilil, sem dvignil roko in izblebetal učitelju, ki me je vprašal, kaj hočem:

«On riše leva.»

Ravnatelj Pretner je pozval B.....ča, naj mu izroči blok. Sošolec je vrgel prezirljiv ali jezen pogled name, potem pa pokazal učitelju, ki je prišel do njega, risbo. Pretner se ni mogel izogniti priznavalnemu kimanju ob lepi risbi in si je pridržal blok samo do konca ure. Rekel ni nič, B.....č tudi ne in tudi jaz sem molčal. Vem pa še danes, da je bilo v mojem toženju prav toliko občudovanja in priznanja sošolčevi risarski spretnosti, kakor je bilo v tem toženju nekontrolirane ljubosumnosti. Zato morda v meni tudi ni hotel biti pravega kesanja za to mojo grdobijo, ki mi je ušla skozi usta bolj kot vzklik občudovanja kakor pa kot zlohotna namera.

* * *

Pa povrnimo se k mojemu nekdanjemu sošolcu in dragemu prijatelju Fišerju! V zapiskih od istega dne, ki sem ga bil na začetku navedel, imam poleg drugega naslednjo pripombo:

(Nadaljevanje sledi)